

USTAWA O BRONI I AMUNICJI

Komentarz

Cezary Kąkol

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

USTAWA O BRONI I AMUNICJI

Komentarz

Cezary Kąkol

KOMENTARZE PRAKTYCZNE

Stan prawny na 1 maja 2021 r.

Recenzent

Dr hab. Piotr Góralski

Wydawca

Monika Pawłowska

Redaktor prowadzący

Małgorzata Jarecka

Opracowanie redakcyjne

Agnieszka Witczak

Projekt okładek serii

Wojtek Kwiecień-Janikowski, Przemek Dębowski

prawolubni

Ta książka jest wspólnym dziełem twórcy i wydawcy. Prosimy, byś przestrzegał przysługujących im praw. Książkę możesz udostępnić osobom bliskim lub osobiście znanym, ale nie publikuj jej w internecie. Jeśli cytujesz fragmenty, nie zmieniaj ich treści i koniecznie zaznacz, czyje to dzieło. A jeśli miszisz skopiować część, rób to jedynie na użytek osobisty.

Szanujmy prawo i własność

Więcej na www.legalnakultura.pl

Polska Izba Książki

© Copyright by Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o., 2021

ISBN 978-83-8246-062-9

Wolters Kluwer Polska Sp. z o.o.

Dział Praw Autorskich

01-208 Warszawa, ul. Przyokopowa 33

tel. 22 535 82 19

e-mail: PL-ksiazki@wolterskluwer.com

księgarnia internetowa www.profinfo.pl

Spis treści

Wykaz skrótów	9
Wstęp	11
Ustawa z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji	13
Rozdział 1. Przepisy ogólne	15
Art. 1. [Zakres ustawy]	15
Art. 2. [Zakaz nabywania, posiadania oraz zbywania broni i amunicji]	26
Art. 3. [Wyłączenie stosowania przepisów ustawy]	28
Art. 4. [Definicje]	34
Art. 5. [Istotne części broni lub amunicji]	44
Art. 6. [Przeróbki broni]	49
Art. 6a. (<i>uchylony</i>)	50
Art. 7. [Definicja broni palnej. Rodzaje broni palnej]	50
Art. 7a. [Karta broni palnej]	56
Art. 8. [Broń pneumatyczna]	58
Art. 8a. [Obowiązek informacyjny Komendanta Głównego Policji]	60
Rozdział 2. Zasady i warunki wydawania, cofania pozwoleń na broń, rejestracji broni oraz dysponowania bronią i amunicją	62
Art. 9. [Obowiązek posiadania pozwolenia na broń lub karty rejestracyjnej broni]	62
Art. 10. [Warunki wydania pozwolenia na broń]	73
Art. 10a. [Warunki wydania karty broni palnej]	95
Art. 10b. [Uprawianie sportów strzeleckich]	101
Art. 11. [Odstępstwa od obowiązku posiadania pozwolenia na broń]	104
Art. 12. [Decyzja o pozwoleniu na broń. Zaświadczenie uprawniające do nabycia broni]	115
Art. 12a. [Nabywanie broni lub amunicji na odległość]	122
Art. 13. [Rejestracja broni]	125
Art. 14. [Nabywanie amunicji]	132
Art. 15. [Przesłanki negatywne wydania pozwolenia na broń]	136
Art. 15a. [Badania lekarskie i psychologiczne]	152
Art. 15b. [Lekarze przeprowadzający badania lekarskie]	155

Art. 15c. [Psycholodzy przeprowadzający badania psychologiczne]	157
Art. 15d. [Utrata uprawnień do wydawania orzeczeń lekarskich lub psychologicznych]	158
Art. 15e. [Opłaty za badania lekarskie i psychologiczne]	162
Art. 15f. [Wydanie orzeczenia lekarskiego]	163
Art. 15g. [Wydanie orzeczenia psychologicznego]	164
Art. 15h. [Odwołanie od orzeczenia]	165
Art. 15i. [Kontrole związane z wydawaniem orzeczeń lekarskich i psychologicznych]	169
Art. 15j. [Protokół z przeprowadzanych czynności kontrolnych]	172
Art. 15k. [Dokumentacja związana z badaniami psychologicznymi]	175
Art. 15l. [Delegacja ustawowa]	177
Art. 16. [Egzamin przed wydaniem pozwolenia na broń]	180
Art. 17. [Przesłanki odmowy wydania pozwolenia na broń]	186
Art. 18. [Cofnięcie pozwolenia na broń]	190
Art. 19. [Odebranie broni i amunicji]	203
Art. 20. [Forma decyzji administracyjnej]	213
Art. 21. [Warunki dopuszczalności zbywania broni i amunicji]	215
Art. 22. [Obowiązek zbycia oraz zdeponowania broni i amunicji]	217
Art. 23. [Zasady deponowania broni i amunicji]	219
Art. 24. [Delegacja ustawowa – szczegółowe zasady deponowania i niszczenia broni i amunicji]	224
Art. 25. [Obowiązek zawiadomienia o utracie broni]	228
Art. 26. [Obowiązek zawiadomienia o zmianie miejsca stałego pobytu]	232
Art. 27. [Kontrola wykonywania obowiązków. Rejestry broni]	235
Art. 28. [Użyczenie broni i amunicji]	239
Art. 29. [Świadectwo broni]	242
Art. 30. [Dopuszczenie do posiadania broni]	245
Art. 31. [Delegacja ustawowa – wzory legitymacji i zaświadczeń, organy wydające pozwolenia na broń żołnierzom zawodowym]	249
Art. 32. [Przechowywanie oraz noszenie broni i amunicji]	254
Art. 33. [Wprowadzenie zakazu noszenia broni]	263
Rozdział 3. Przewóz przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przywóz z zagranicy i wywóz za granicę broni i amunicji	
oraz zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców	267
Art. 34. [Wymóg uzyskania zaświadczenia]	267
Art. 35. [Przewożenie broni i amunicji środkami transportu publicznego]	269
Art. 36. [Przesyłanie broni i amunicji pocztą]	272
Art. 37. [Przywóz broni i amunicji spoza UE]	278
Art. 37a. [Upřednia zgoda przewozowa]	281
Art. 38. [Zgoda na wywóz broni i amunicji za granicę]	283
Art. 39. [Broń i amunicja należące do członków misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych]	285
Art. 40. [Broń i amunicja należące do innych cudzoziemców]	289
Art. 41. [Przywóz broni i amunicji z zagranicy i wywóz jej za granicę przez cudzoziemców]	290

Art. 42. [Turystyka łowiecka i sporty strzeleckie cudzoziemców]	294
Art. 43. [Nabywanie broni i amunicji przez cudzoziemców]	301
Art. 43a. [Odmowa poświadczenia zgody przewozowej]	312
Art. 44. [Delegacja ustawowa – wzory dokumentów]	314
Art. 44a. [Przemieszczanie amunicji w UE]	327
Rozdział 4. Strzelnice	328
Art. 45. [Używanie broni na strzelnicach]	328
Art. 46. [Regulamin strzelnicy]	330
Art. 47. [Zatwierdzenie regulaminu strzelnicy]	333
Art. 48. [Delegacja ustawowa – wymagania w zakresie ochrony środowiska dotyczące budowy i użytkowania strzelnic]	339
Art. 49. [Wyłączenie stosowania przepisów o strzelnicach]	340
Rozdział 5. Przepisy karne	342
Art. 50. [Porzucenie broni lub amunicji]	342
Art. 51. [Naruszenia przepisów będące wykroczeniami]	350
Rozdział 6. Przepisy przejściowe i końcowe	382
Art. 52. [Pozwolenia na broń wydane przed wejściem w życie ustawy]	382
Art. 53. [Postępowanie niezakończone przed wejściem w życie ustawy]	382
Art. 54. [Abolicja]	382
Art. 55. [Przepis derogacyjny]	383
Art. 56. [Wejście w życie ustawy]	383
Orzecznictwo	385
Literatura	391

Wykaz skrótów

Akty prawne

- dyrektywa 91/477 – dyrektywa Rady 91/477/EWG z 18.06.1991 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni (Dz.Urz. WE L 256, s. 51)
- k.c. – ustawa z 23.04.1964 r. – Kodeks cywilny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1740 ze zm.)
- k.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks karny (Dz.U. z 2020 r. poz. 1444 ze zm.)
- k.k.s. – ustawa z 10.09.1999 r. – Kodeks karny skarbowy (Dz.U. z 2021 r. poz. 408 ze zm.)
- Konstytucja RP – Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. (Dz.U. Nr 78, poz. 483 ze zm. i sprost.)
- k.p.a. – ustawa z 14.06.1960 r. – Kodeks postępowania administracyjnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 735 ze zm.)
- k.p.k. – ustawa z 6.06.1997 r. – Kodeks postępowania karnego (Dz.U. z 2021 r. poz. 534)
- k.p.s.w. – ustawa z 24.08.2001 r. – Kodeks postępowania w sprawach o wykroczenia (Dz.U. z 2021 r. poz. 457)
- k.w. – ustawa z 20.05.1971 r. – Kodeks wykroczeń (Dz.U. z 2021 r. poz. 281 ze zm.)
- p.p.s.a. – ustawa z 30.08.2002 r. – Prawo o postępowaniu przed sądami administracyjnymi (Dz.U. z 2019 r. poz. 2325 ze zm.)
- u.b.a. – ustawa z 21.05.1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. z 2020 r. poz. 955)
- u.o.o.m. – ustawa z 22.08.1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz.U. z 2020 r. poz. 838 ze zm.)
- u.o.s. – ustawa z 16.11.2006 r. o opłacie skarbowej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1546 ze zm.)
- u.p.n. – ustawa z 29.07.2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz.U. z 2020 r. poz. 2050 ze zm.)

Czasopisma, publikatory, zbiory orzecznictwa

AUWr.	– Acta Universitatis Wratislaviensis
Dz.U.	– Dziennik Ustaw
Dz.Urz. CBA	– Dziennik Urzędowy Centralnego Biura Antykorupcyjnego
Dz.Urz. KGP	– Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Policji
Dz.Urz. KGSG	– Dziennik Urzędowy Komendy Głównej Straży Granicznej
Dz.Urz. MON	– Dziennik Urzędowy Ministra Obrony Narodowej
Dz.Urz. MSWiA	– Dziennik Urzędowy Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji
Dz.Urz. UE/WE	– Dziennik Urzędowy Unii Europejskiej/Wspólnot Europejskich
M.P.	– Monitor Polski
ONSAiWSA	– Orzecznictwo Naczelnego Sądu Administracyjnego i Wojewódzkich Sądów Administracyjnych
OSA	– Orzecznictwo Sądów Apelacyjnych
OSAŁ	– Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Łodzi
OSNKW	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego. Izba Karna i Wojskowa
OSNwSK	– Orzecznictwo Sądu Najwyższego w Sprawach Karnych
OSP	– Orzecznictwo Sądów Polskich
OSS	– Orzecznictwo w Sprawach Samorządowych
OTK-A	– Orzecznictwo Trybunału Konstytucyjnego, Seria A
PiP	– Państwo i Prawo
Prok. i Pr.	– Prokuratura i Prawo
RPEiS	– Ruch Prawniczy, Ekonomiczny i Socjologiczny
WPP	– Wojskowy Przegląd Prawniczy

Inne

CBOSA	– Centralna Baza Orzeczeń Sądów Administracyjnych (dostępna na stronie: orzeczenia.nsa.gov.pl)
NSA	– Naczelny Sąd Administracyjny
SA	– Sąd Apelacyjny
SN	– Sąd Najwyższy
WSA	– Wojewódzki Sąd Administracyjny

Wstęp

Problematyka dostępu do broni i amunicji budzi rozmaite emocje związane ze ścieraniem się poglądów dotyczących łagodzenia albo obostrzenia polityki państwa w tym zakresie. W polskim systemie prawnym problematyka ta została uregulowana w ustawie z 21.05.1999 r. o broni i amunicji. Zakres przedmiotowy tej ustawy obejmuje: zasady wydawania i cofania pozwoleń na broń, nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, a także zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców oraz zasady funkcjonowania strzelnic.

Całokształt uregulowań normatywnych zawartych w powyższej ustawie świadczy o tym, że w Polsce przyjęto reglamentacyjny model dostępu do broni i amunicji. Z jej art. 2 wynika, że poza przypadkami określonymi w tej ustawie nabywanie, posiadanie oraz zbywanie broni i amunicji jest zabronione. Głównym uzasadnieniem tego stanu rzeczy są szeroko pojęte względy bezpieczeństwa publicznego. Godne zauważenia jest to, że problematyka dostępu do broni i amunicji (posiadania broni i amunicji) nie została też w żaden sposób uregulowana w Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z 2.04.1997 r. Brak wzorca konstytucyjnego w tym zakresie, duża restryktywność uregulowań ustawowych i rozmaite wątpliwości interpretacyjne powodują, że polski model dostępu do broni i amunicji nie jest ani przejrzysty, ani zrozumiały. Kryteria normatywne uzasadniające dostęp do broni i amunicji mają w znacznej części charakter dyskrejonalny i nie budzą powszechnej akceptacji. W konsekwencji od wielu już lat ciężar interpretacji poszczególnych przepisów ustawy spoczywa głównie na sądach administracyjnych.

W świetle danych statystycznych Komendy Głównej Policji za okres od 2014 do 2020 r. ogólna liczba osób, którym wydawane jest pozwolenie na broń, stale rośnie. Wynosiła ona: 7110 w 2014 r., 9783 w 2015 r., 13 832 w 2016 r., 15 233 w 2017 r., 16 302 w 2018 r., 15 222 w 2019 r., 15 330 w 2020 r. Najważniejszymi celami wydawania pozwoleń na broń są cele łowiecki, sportowy i kolekcjonerski. Powyższe dane pokazują, że zagadnienie dostępu do broni palnej i amunicji z roku na rok zyskuje na znaczeniu i dotyczy coraz większej liczby osób.

Głównym celem niniejszej publikacji jest przybliżenie Czytelnikom aktualnego modelu dostępu do broni określonego ustawą z 21.05.1999 r. o broni i amunicji. W związku z tym w komentarzu podjęto próbę przedstawienia kluczowych problemów interpretacyjnych, omówienia stanowisk przedstawicieli doktryny i zaprezentowania reprezentatywnych przykładów orzecznictwa, zarówno sądów administracyjnych, jak i Sądu Najwyższego. Jest oczywiste, że zawartość komentarza nie zawiera odpowiedzi na wszystkie pytania i wątpliwości interpretacyjne. Należy jednak wyrazić nadzieję, że lektura komentarza umożliwi Czytelnikowi lepsze zrozumienie obowiązujących uregulowań w zakresie dostępu do broni i amunicji oraz będzie stanowić przyczynek do dalszej dyskusji na ten temat w doktrynie, piśmiennictwie i orzecznictwie sądowym.

Zielona Góra, maj 2021 r.

Autor

Ustawa

z dnia 21 maja 1999 r.

o broni i amunicji¹

(Dz.U. z 2020 r. poz. 955)

¹ Niniejsza ustawa dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy 91/477/EWG z 18.06.1991 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni (Dz.Urz. WE L 256 z 13.09.1991).

Dane dotyczące ogłoszenia aktów prawa Unii Europejskiej, zamieszczone w niniejszej ustawie – z dniem uzyskania przez Rzeczpospolitą Polską członkostwa w Unii Europejskiej – dotyczą ogłoszenia tych aktów w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej – wydanie specjalne.

ROZDZIAŁ 1

Przepisy ogólne

Art. 1. [Zakres ustawy]

Ustawa określa zasady wydawania i cofania pozwoleń na broń, nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, jak również zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców oraz zasady funkcjonowania strzelnic.

1. Zakres przedmiotowy. W art. 1 u.b.a. wskazano zakres przedmiotowy tego aktu prawnego. Określa on:

- zasady wydawania i cofania pozwoleń na broń;
- zasady nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji;
- zasady przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji;
- zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców;
- zasady funkcjonowania strzelnic.

Oprócz powyższych zagadnień w ustawie o broni i amunicji zawarto również przepisy karne (rozdział 5), które typizują przestępstwo porzucenia broni palnej lub amunicji pozostającej w dyspozycji sprawcy (art. 50), a także szereg typów wykroczeń godzących w dobra chronione przez ustawę o broni i amunicji (art. 51 ust. 1–3).

Zasady wydawania i cofania pozwoleń na broń oraz zasady nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji zostały w całości wskazane w rozdziale 2 u.b.a. „Zasady i warunki wydawania, cofania pozwoleń na broń, rejestracji broni oraz dysponowania bronią i amunicją”.

Zasady wydawania pozwoleń na broń zostały określone przede wszystkim w art. 9–12 u.b.a. Zawarte w nich przepisy wprowadzają obowiązek posiadania pozwo-

lenia na broń lub karty rejestracyjnej broni, określają warunki wydania pozwolenia na broń oraz warunki wydania Europejskiej karty broni palnej. Ponadto w ww. przepisach wskazano wymogi dotyczące uprawiania sportów o charakterze strzeleckim, a także odstępowania od obowiązku posiadania pozwolenia na broń, oraz uregulowano formę i treść wydawanego pozwolenia na broń. W przepisach art. 15a–17 u.b.a. opisano szczegóły dotyczące badań lekarskich i psychologicznych, którym musi się poddać osoba ubiegająca się o pozwolenie na broń, oraz egzaminu, który musi zdać, a także przesłanki odmowy wydania pozwolenia na broń. Z kolei zasady cofania pozwolenia na broń określono w art. 18 i 20 u.b.a.

Zasady nabywania, rejestracji, przechowywania, zbywania i deponowania broni i amunicji zostały sformułowane w innych przepisach rozdziału 2 u.b.a. I tak, zasady nabywania broni i amunicji określono częściowo w art. 12 u.b.a., a następnie między innymi w art. 12a (nabywanie broni i amunicji przy użyciu środków porozumiewania się na odległość) i art. 14 (nabywanie amunicji). Zasady rejestracji broni wskazano w art. 13 u.b.a., natomiast zasady przechowywania broni i amunicji określono w art. 32 i 33 u.b.a. Zasadom określającym zbywanie broni i amunicji poświęcono art. 21 i 22 u.b.a., a zasadom deponowania broni i amunicji również art. 22 oraz art. 23 u.b.a.

Z uwagi na rozległość tematyki i konieczność wprowadzenia szczegółowych regulacji wiele zagadnień dotyczących ww. zasad zostało uregulowanych w aktach wykonawczych do ustawy o broni i amunicji. Tytułem przykładu wskazać tu należy:

- a) rozporządzenie Ministra Zdrowia z 7.08.2019 r. w sprawie badań lekarskich i psychologicznych osób występujących o wydanie pozwolenia na broń lub zgłaszających do rejestru broń pneumatyczną oraz posiadających pozwolenie na broń lub zarejestrowaną broń pneumatyczną (Dz.U. poz. 1562 ze zm.);
- b) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 20.03.2000 r. w sprawie egzaminu ze znajomości przepisów dotyczących posiadania broni oraz umiejętności posługiwania się bronią (Dz.U. z 2017 r. poz. 1756);
- c) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 26.08.2014 r. w sprawie przechowywania, noszenia oraz ewidencjonowania broni i amunicji (Dz.U. poz. 1224 ze zm.);
- d) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 9.06.2004 r. w sprawie szczegółowych zasad deponowania i niszczenia broni i amunicji w depozycie Policji, Żandarmerii Wojskowej lub organu celnego oraz stawki odpłatności za ich przechowywanie w depozycie (Dz.U. Nr 152, poz. 1609).

Zasady przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, a także zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców zostały zamieszczone w rozdziale 3 u.b.a. Pierwsze z ww. zagadnień, tj. zasady przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, zostało przedstawione w art. 34–36 u.b.a., przy czym objęło to również przewożenie broni i amunicji środkami transportu publicznego oraz przesyłanie za pośrednictwem operatorów świadczących

usługi pocztowe. Kolejne zagadnienia, tj. zasady przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji, zostały uregulowane w kolejnych przepisach, m.in. w art. 37–38 i art. 41 u.b.a. Ostatnie z zagadnień uregulowanych w rozdziale 3 u.b.a., czyli zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców, zostało określone w różnych przepisach, dotyczy ono bowiem różnych sytuacji i osób o różnym statusie, np. członków misji dyplomatycznych i urzędów konsularnych (art. 39 u.b.a.).

Również w przypadku ww. zasad określonych w rozdziale 3 u.b.a. ze względu na rozległość tematyki niektóre, bardziej szczegółowe zagadnienia zostały uregulowane w aktach wykonawczych do ustawy o broni i amunicji. Są to m.in.:

- a) rozporządzenie Ministrów Transportu i Gospodarki Morskiej oraz Spraw Wewnętrznych i Administracji z 10.04.2000 r. w sprawie przewożenia broni i amunicji środkami transportu publicznego (Dz.U. Nr 31, poz. 390 ze zm.);
- b) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych z 24.08.2012 r. w sprawie szczegółowego trybu i warunków przesyłania broni lub amunicji za pośrednictwem operatorów świadczących usługi pocztowe (Dz.U. poz. 1004);
- c) rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 6.03.2000 r. w sprawie wzoru zgłoszenia przywozu z zagranicy przez obywateli polskich broni i amunicji na własne potrzeby oraz trybu przekazywania organom Policji informacji o przywozie broni i amunicji przez organy celne (Dz.U. Nr 17, poz. 222).

Zasady funkcjonowania strzelnic zamieszczono w rozdziale 4 u.b.a. zatytułowanym „Strzelnice”. W zakresie tych uregulowań obowiązuje między innymi rozporządzenie Ministra Środowiska z 4.04.2000 r. w sprawie wymagań w zakresie ochrony środowiska dotyczących budowy i użytkowania strzelnic (Dz.U. Nr 27, poz. 341).

- 2. Główne pojęcia – broni i amunicji.** Jak widać z powyższego, regulacje składające się na określony w art. 1 u.b.a. zakres przedmiotowy ustawy zostały zawarte w art. 9–49 u.b.a. Pomijając w tym miejscu kwestię przepisów karnych, które – jak wcześniej wskazano – zostały zawarte w art. 50–51 u.b.a., dostrzec należy, że art. 2–8a u.b.a. stanowią przepisy mające kluczowe znaczenie dla zakresu przedmiotowego ustawy i które go determinują oraz doprecyzowują (rozdział I „Przepisy ogólne”).

Pojęcie broni w ustawie o broni i amunicji zostało zdefiniowane szeroko. Zgodnie z art. 4 ust. 1 u.b.a. należy przez nią rozumieć:

- 1) broń palną, w tym broń bojową, myśliwską, sportową, gazową, alarmową i sygnałową;
- 2) broń pneumatyczną;
- 3) miotacze gazu obezwładniającego;
- 4) narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu:
 - a) broń białą w postaci:
 - ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni,
 - kastetów i nunczaków,

- pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału,
- pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy,
- b) broń cięciwową w postaci kusz,
- c) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

W dalszych przepisach objaśniono pojęcia niektórych rodzajów broni, w tym: broni palnej (art. 7 ust. 1 u.b.a.), broni palnej sygnałowej (art. 7 ust. 2 u.b.a.), broni palnej alarmowej (art. 7 ust. 3 u.b.a.) i broni pneumatycznej (art. 8 u.b.a.).

Drugie z kluczowych pojęć na gruncie ustawy o broni i amunicji, tj. amunicja, zostało zdefiniowane w art. 4 ust. 3 u.b.a., gdzie wskazano, że w rozumieniu ustawy amunicją są naboje przeznaczone do strzelania z broni palnej.

Należy zauważyć, że zawarte w ustawie o broni i amunicji regulacje dotyczące broni i amunicji nie znajdują zastosowania w przypadkach, gdy broń i amunicja stanowi uzbrojenie określonych formacji uzbrojonych, a także w przypadkach obrotu bronią i amunicją z zagranicą.

Zgodnie z art. 3 u.b.a. przepisy tej ustawy nie dotyczą:

- a) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służby Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego funkcjonariuszy oddelegowanych do Biura Nadzoru Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej, Służby Więziennej oraz innych państwowych formacji uzbrojonych, w odniesieniu do których dostęp do broni i amunicji regulują odrębne przepisy;
- b) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie żołnierzy armii państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z przedsięwzięciami wojskowymi realizowanymi wspólnie z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, a także na podstawie umów i porozumień międzynarodowych;
- c) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie funkcjonariuszy straży granicznych państw członkowskich Unii Europejskiej przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z wykonywaniem, za zgodą właściwych organów Rzeczypospolitej Polskiej, zadań określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej;
- d) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie zagranicznych funkcjonariuszy biorących udział we wspólnej operacji, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z 7.02.2014 r. o udziale zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników we wspólnych operacjach lub wspólnych działaniach ratowniczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1802);
- e) obrotu z zagranicą bronią i amunicją, technologiami i usługami mającymi znaczenie dla obronności, bezpieczeństwa lub ważnych interesów Państwa oraz wytwa-

rzania, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji w celach przemysłowych lub handlowych, a także obrotu nimi na podstawie odrębnych przepisów;

- f) przemieszczania amunicji przez przedsiębiorców oraz przedsiębiorców zagranicznych, w rozumieniu ustawy z 21.06.2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 204 ze zm.).

3. Akty prawa międzynarodowego a ustawa o broni i amunicji. Z punktu widzenia zakresu przedmiotowego ustawy o broni i amunicji ważną okolicznością jest to, że ustawa ta dokonuje w zakresie swojej regulacji wdrożenia dyrektywy Rady 91/477/EWG z 18.06.1991 r. w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni (Dz.Urz. WE L 256, s. 51²)³. W art. 1 dyrektywa ta wprowadziła kilkanaście definicji pojęć, w tym broni palnej⁴, amunicji⁵ i Europejskiej karty broni palnej⁶, której poświęcono załącznik II do dyrektywy. W art. 2 ust. 2 dyrektywy 91/477 wprowadzono wyłączenie stosowania – zgodnie z tym przepisem nie ma ona zastosowania do nabywania ani posiadania broni

² Dyrektywa została zmieniona m.in. dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/51/WE z 21.05.2008 r. (Dz.Urz. UE L 179, s. 5) i dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/853 z 17.05.2017 r. (Dz.Urz. UE L 137, s. 22). Szerzej na temat zmiany dyrektywy Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni przez dyrektywę 2017/853 zob. w: B. Bacia, *Prawo dostępu do broni palnej*, Warszawa 2018, s. 203–213.

³ Przyjęcie dyrektywy 91/477 przez Radę Wspólnot Europejskich wiązało się z przyjętą w art. 8a Traktatu ustanawiającego Europejską Wspólnotę Gospodarczą (Dz.U. z 2004 r. Nr 90, poz. 864/2 ze zm.) koniecznością ustanowienia najpóźniej do 31.12.1992 r. rynku wewnętrznego, który miał obejmować obszar bez granic wewnętrznych, w którym zapewnia się swobodny przepływ towarów, osób, usług i kapitału zgodnie z postanowieniami Traktatu. Jak wskazano w preambule dyrektywy, zniesienie kontroli posiadania broni na wewnątrzspółnotowych granicach wymaga przyjęcia skutecznych zasad umożliwiających przeprowadzanie kontroli nabywania i posiadania broni palnej w państwach członkowskich oraz jej przewożenia do innego państwa członkowskiego. Wzajemne zaufanie między państwami członkowskimi w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa osób, które powstanie przez te zasady, będzie tym większe, jeśli zostaną one podparte zharmonizowanym częściowo ustawodawstwem. Przydatne byłoby zatem ustalenie kategorii broni palnej, której nabywanie i posiadanie przez osoby prywatne byłoby zakazane bądź podlegałoby obowiązkowi uzyskania pozwolenia lub złożenia oświadczenia. W preambule podniesiono, że przemieszczanie się z jednego państwa członkowskiego do innego wraz z posiadaną bronią powinno być co do zasady zabronione. Odstępstwo od tej zasady jest możliwe tylko wtedy, gdy zostanie ustalona procedura umożliwiająca zgłaszanie państwu członkowskiemu, że na ich terytorium zostanie wwieziona broń palna. Zwrócono również uwagę, że należy uchwalić bardziej elastyczne zasady w odniesieniu do myślistwa i strzelectwa sportowego, aby uniknąć utrudniania swobodnego przepływu osób w stopniu większym niż jest konieczny.

⁴ Każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może zostać przerobiona tak, aby miotała śrut, kulę lub pocisk w wyniku działania palnego materiału miotającego, chyba że jest wyłączona z zakresu tej definicji z jednego z powodów wymienionych w załączniku I sekcja III. Broń palna została sklasyfikowana w załączniku I sekcja II (art. 1 ust. 1 pkt 1 dyrektywy 91/477). Szerzej na temat analizy tego pojęcia w kontekście definicji broni palnej w ustawie o broni i amunicji zob. w: R. Rejmaniak, *Wyrabianie, handel i posiadanie broni palnej oraz amunicji w Polsce. Aspekty karnoprawne i kryminologiczne*, Toruń 2017, s. 47–53.

⁵ Nabój scalony lub jego komponenty, w tym łuski, spłonki, proch, kule lub pociski, używane w broni palnej, pod warunkiem że komponenty te również są objęte wymogiem uzyskania pozwolenia w danym państwie członkowskim (art. 1 ust. 1 pkt 3 dyrektywy 91/477).

⁶ Jest wydawana przez właściwe organy państwa członkowskiego na wniosek osoby, która w sposób zgodny z prawem weszła w posiadanie i używa broni palnej. Jest ona ważna przez okres nieprzekraczający pięciu lat, który może zostać przedłużony, oraz zawiera informacje określone w załączniku II. Jest ona niezbywalna i zawiera informacje na temat broni posiadanej i używanej przez posiadacza karty. Musi ona zawsze znajdować się w posiadaniu osoby używającej broni palnej, a wszelkie zmiany w stanie posiadania broni lub jej cechach, a także jej utratę lub kradzież, wpisuje się do karty (art. 1 ust. 3 dyrektywy 91/477).

i amunicji, zgodnie z prawem krajowym, przez siły zbrojne, policję lub organy publiczne. Regulacja ta w ustawie o broni i amunicji została umieszczona w art. 3.

W art. 3 dyrektywy 91/477 ustanowiono zasadę, że państwa członkowskie mogą w swym ustawodawstwie uchwalić przepisy surowsze niż przewidziane w dyrektywie.

W załączniku I do dyrektywy 91/477 sklasyfikowano broń palną⁷ w trzech kategoriach.

Kategoria A – broń palna niedozwolona:

1. Wojskowe pociski o działaniu wybuchowym oraz ich wyrzutnie.
2. Samoczynna broń palna.
3. Broń palna ukryta pod postacią innego przedmiotu.
4. Amunicja z pociskami przeciwpancernymi, wybuchowymi lub zapalającymi oraz pociski dla takiej amunicji.
5. Amunicja do pistoletów i rewolwerów z pociskami grzybkującymi (ang. *expanding*) oraz pociski dla takiej amunicji, oprócz broni dla myślistwa i strzelectwa sportowego dla osób uprawnionych do korzystania z niej.
6. Samoczynna broń palna, która została przerobiona na samopowtarzalną broń palną, bez uszczerbku dla art. 7 ust. 4a dyrektywy 91/477.
7. Każdy z poniższych rodzajów samopowtarzalnej broni palnej centralnego zapłonu:
 - a) krótka broń palna, pozwalająca na wystrzeliwanie ponad 21 nabojów bez przeładowania, jeżeli:
 - (i) mechanizm ładujący o pojemności przekraczającej 20 nabojów stanowi część tej broni palnej; lub
 - (ii) odłączalny mechanizm ładujący o pojemności przekraczającej 20 nabojów jest do niej wprowadzony;
 - b) długa broń palna, pozwalająca na wystrzeliwanie ponad 11 nabojów bez przeładowania, jeżeli:
 - (i) mechanizm ładujący o pojemności przekraczającej 10 nabojów stanowi część tej broni palnej; lub
 - (ii) odłączalny mechanizm ładujący o pojemności przekraczającej 10 nabojów jest do niej wprowadzony.
8. Samopowtarzalna długa broń palna (tj. broń palna, która jest pierwotnie przeznaczona do strzelania z ramienia), którą można zmniejszyć do długości mniejszej niż 60 cm bez utraty funkcjonalności dzięki zastosowaniu kolby składanej lub teleskopowej lub kolby, którą można usunąć bez użycia narzędzi.
9. Każda broń palna w niniejszej kategorii, która została przerobiona na broń do strzelania ślepyimi nabojami, wystrzeliwania substancji drażniących, innych substancji aktywnych lub nabojów pirotechnicznych lub na broń salutową, lub akustyczną.

⁷ Chodzi o broń palną określoną w art. 1 dyrektywy 91/477, a także o broń inną niż broń palna zgodnie z definicją w ustawodawstwie krajowym.

Kategoria B – broń palna, w przypadku której wymagane jest pozwolenie:

1. Krótka broń palna powtarzalna.
2. Krótka broń palna jednostrzałowa centralnego zapłonu.
3. Krótka broń palna jednostrzałowa bocznego zapłonu, której całkowita długość nie przekracza 28 cm.
4. Samopowtarzalna długa broń palna, której mechanizm ładujący i komora mogą łącznie pomieścić więcej niż trzy naboje w przypadku broni palnej bocznego zapłonu, a ponad trzy, lecz mniej niż dwanaście nabojów w przypadku broni palnej centralnego zapłonu.
5. Samopowtarzalna krótka broń palna inna niż broń palna wymieniona w kategorii A pkt 7 lit. a.
6. Samopowtarzalna długa broń palna wymieniona w kategorii A pkt 7 lit. b, której mechanizm ładujący i komora nie mogą razem pomieścić więcej niż trzy naboje, w przypadku gdy mechanizm ładujący jest odłączalny lub w przypadku gdy nie jest pewne, czy broni tej nie można przerobić, za pomocą zwykłych narzędzi, na broń, której mechanizm ładujący i komora mogą pomieścić łącznie więcej niż trzy naboje.
7. Powtarzalna i samopowtarzalna długa broń palna z lufą o gładkim przewodzie, której długość nie przekracza 60 cm.
8. Każda broń palna w niniejszej kategorii, która została przerobiona na broń do strzelania ślepymi nabojami, wystrzeliwania substancji drażniących, innych substancji aktywnych lub nabojów pirotechnicznych, lub na broń salutową lub akustyczną.
9. Samopowtarzalna broń palna do użytku cywilnego, która jest podobna do broni z mechanizmami automatycznymi, inna niż wymieniona w kategorii A pkt 6, 7 lub 8.

Kategoria C – broń palna i broń, w przypadku której wymagane jest oświadczenie:

1. Powtarzalna długa broń palna inna niż wymieniona w kategorii B pkt 7.
2. Długa broń palna jednostrzałowa z lufą bruzdowaną.
3. Samopowtarzalna długa broń palna inna niż wymieniona w kategorii A lub B.
4. Jednostrzałowa krótka broń palna bocznego zapłonu, której całkowita długość przekracza 28 cm.
5. Każda broń palna w niniejszej kategorii, która została przerobiona na broń do strzelania ślepymi nabojami, wystrzeliwania substancji drażniących, innych substancji aktywnych lub nabojów pirotechnicznych lub na broń salutową, lub akustyczną.
6. Broń palna sklasyfikowana w kategorii A lub B, lub w niniejszej kategorii, która została pozbawiona cech użytkowych zgodnie z rozporządzeniem wykonawczym (UE) 2015/2403.
7. Jednostrzałowa długa broń palna z lufą o gładkim przewodzie, wprowadzana do obrotu począwszy od 14.09.2018 r.

W załączniku I do dyrektywy 91/477 zastrzeżono jednak, że przedmioty, które odpowiadają definicji „broni palnej”, nie są objęte zakresem tej definicji, jeśli:

- a) są przeznaczone do alarmowania, sygnalizowania, ratowania życia, uboju zwierząt lub połowów ryb za pomocą harpuna lub do celów przemysłowych lub technicz-

- nich, pod warunkiem że mogą być wykorzystywane wyłącznie do zadeklarowanych celów;
- b) uznawane są za broń zabytkową, w przypadku gdy nie zostały włączone do kategorii określonych w części II oraz podlegają przepisom krajowym.

W związku z powyższymi klasyfikacjami w dyrektywie 91/477 szczególny nacisk położono na regulacje mające na celu harmonizację ustawodawstwa dotyczącego broni palnej. W odniesieniu do broni palnej wytworzonej lub przywiezionej do Unii począwszy od 14.09.2018 r. państwa członkowskie miały obowiązek zapewnić, aby każda taka broń palna lub każdy istotny komponent wprowadzone do obrotu:

- a) zostały opatrzone czytelnym, trwałym i niepowtarzalnym oznakowaniem, niezwłocznie po wytworzeniu i najpóźniej przed wprowadzeniem ich do obrotu lub niezwłocznie po przywozie do Unii; oraz
- b) zostały zarejestrowane zgodnie z niniejszą dyrektywą niezwłocznie po wytworzeniu i najpóźniej przed wprowadzeniem ich do obrotu lub niezwłocznie po przywozie do Unii (art. 4 ust. 1 dyrektywy 91/477).

Państwa członkowskie zezwalają na nabycie i posiadanie broni palnej wyłącznie osobom, które otrzymały pozwolenie, lub – w odniesieniu do broni palnej sklasyfikowanej w kategorii C – osobom, które są specjalnie upoważnione do nabycia i posiadania takiej broni palnej zgodnie z prawem krajowym (art. 4a dyrektywy 91/477).

Państwa członkowskie zezwalają na nabycie i posiadanie broni palnej wyłącznie osobom, które przedstawiają ważną przyczynę i które:

- a) ukończyły 18. rok życia, z wyjątkiem nabycia innego niż w drodze zakupu i posiadania broni palnej do celów myślistwa i strzelectwa sportowego, pod warunkiem że w tym przypadku osoby poniżej 18. roku życia posiadają zgodę rodziców lub są pod opieką rodzica lub osoby dorosłej posiadającej ważne pozwolenie na broń palną lub do celów łowieckich, lub znajdują się na terenie licencjonowanego ośrodka szkoleniowego lub innego zatwierdzonego ośrodka, a rodzic lub osoba dorosła posiadająca ważne pozwolenie na broń palną lub do celów łowieckich przyjmuje odpowiedzialność za należyte przechowywanie broni palnej i amunicji zgodnie z art. 5a dyrektywy 91/477; oraz
- b) nie wydają się stanowić zagrożenia dla samych siebie lub innych, dla porządku publicznego lub dla bezpieczeństwa publicznego; karalność za popełnione umyślnie przestępstwo z użyciem przemocy uznaje się za element wskazujący na takie zagrożenie.

Państwa członkowskie muszą posiadać system monitorowania, z którego mogą korzystać stale lub okresowo w celu zapewnienia, aby warunki udzielania pozwolenia ustanowione w prawie krajowym były spełniane przez cały okres obowiązywania pozwolenia oraz, między innymi, aby odpowiednie informacje medyczne i psychologiczne były poddane ocenie. Szczegółowe zasady ustanawia się zgodnie z prawem krajowym.

W przypadku gdy którykolwiek z warunków udzielenia pozwolenia przestaje być spełniony, państwa członkowskie cofają odnośne pozwolenie.

Państwa członkowskie nie mogą zabronić osobie zamieszkującej na ich terytorium posiadania broni palnej, która została nabyta w innym państwie członkowskim, chyba że zabraniają nabywania broni palnej tego samego typu na swoim terytorium.

Państwa członkowskie zapewniają, aby pozwolenie na nabycie oraz pozwolenie na posiadanie broni palnej sklasyfikowanej w kategorii B zostało cofnięte, jeżeli stwierdzono, że osoba, której wydano pozwolenie, znajduje się w posiadaniu mechanizmu ładującego, który można dołączyć do samopowtarzalnej broni palnej centralnego zapłonu lub do powtarzalnej broni palnej centralnego zapłonu, który to mechanizm:

a) może pomieścić ponad 20 nabojów lub

b) w przypadku długiej broni palnej – może pomieścić ponad 10 nabojów

– chyba że osobie tej wydano pozwolenie na podstawie art. 6 lub pozwolenie, które zostało potwierdzone, odnowione lub przedłużone na podstawie art. 7 ust. 4a (art. 5 dyrektywy 91/477).

Aby zminimalizować ryzyko dostępu osób nieuprawnionych do broni palnej i amunicji – zgodnie z art. 5a dyrektywy 91/477 – państwa członkowskie określają zasady dotyczące właściwego nadzoru nad bronią palną i amunicją oraz zasady ich należytego przechowywania w bezpieczny sposób. Broń palna i amunicja do niej nie mogą być łatwo dostępne razem. Należyty nadzór w takich przypadkach oznacza, że osoba posiadająca w sposób zgodny z prawem daną broń palną lub daną amunicję ma nad nią kontrolę podczas jej transportu i użytkowania. Poziom nadzoru w odniesieniu do zasad należytego przechowywania musi odpowiadać liczbie i kategorii danej broni palnej i danej amunicji.

Państwa członkowskie podejmują wszelkie właściwe środki, aby zakazać nabywania i posiadania broni palnej, istotnych komponentów i amunicji sklasyfikowanych w kategorii A. Państwa członkowskie zapewniają, aby ta broń palna, istotne komponenty i amunicja, które w sposób niezgodny z prawem znajdują się w posiadaniu z naruszeniem tego zakazu, zostały skonfiskowane (art. 6 ust. 1 dyrektywy 91/477).

W art. 7 dyrektywy 91/477 zakazano nabywania broni palnej sklasyfikowanej w kategorii B na terytorium państwa członkowskiego, chyba że uzyska się w tym celu stosowne pozwolenie od tego państwa członkowskiego, a także zakazano posiadania broni palnej sklasyfikowanej w kategorii B na terytorium państwa członkowskiego, chyba że to państwo członkowskie wyda w tym celu stosowne pozwolenie. Jeśli osoba, która uzyska takie pozwolenie, ma miejsce zamieszkania w innym państwie członkowskim, to państwo zostaje stosownie poinformowane. Pozwolenie na nabycie oraz pozwolenie na posiadanie broni palnej sklasyfikowanej w kategorii B może przyjąć formę pojedynczej decyzji administracyjnej.

W myśl art. 8 ust. 1 dyrektywy 91/477 nie jest dozwolone posiadanie broni palnej sklasyfikowanej w kategorii C, chyba że jej posiadanie zostało ujęte w oświadczeniu przekazanym władzom państwa członkowskiego, w którym znajduje się ta broń palna. państwa członkowskie przewidują obowiązkowe oświadczenie dotyczące wszelkiej broni palnej sklasyfikowanej w kategorii C, która znajduje się obecnie na ich terytorium, w ciągu roku od wejścia w życie przepisów prawa krajowego transponujących niniejszą dyrektywę.

Kolejnym, obok harmonizacji ustawodawstwa dotyczącego broni palnej, zagadnieniem, które uregulowano w dyrektywie 91/477, są formalności związane z przepływem broni w Unii. Kluczową zasadą w tym zakresie jest to, że broń palna może być przedmiotem transferu z jednego państwa członkowskiego do innego wyłącznie zgodnie z procedurą przewidzianą w art. 12 dyrektywy 91/477. Powoduje to, że w przypadku gdy broń palna ma zostać przewieziona do innego państwa członkowskiego, zainteresowana osoba przed dokonaniem transferu przedstawia państwu członkowskiemu, w którym znajduje się taka broń palna, następujące dane szczegółowe:

- nazwiska i adresy osób: sprzedającej lub przekazującej broń palną oraz kupującej lub nabywającej ją lub, gdzie to stosowne, właściciela,
- adres, na który broń palna ma być wysłana lub transportowana,
- liczba sztuk broni palnej przeznaczonej do wysyłki lub transportu,
- dane szczegółowe umożliwiające identyfikację broni palnej oraz wskazanie, że ta broń poddana została kontroli zgodnie z konwencją z 1.07.1969 r. dotyczącą wzajemnego uznawania znaków próbnych na broni strzeleckiej,
- środek transferu,
- data wysyłki i przewidywana data przybycia przesyłki.

Państwo członkowskie bada warunki, na jakich ma zostać dokonany transfer, w szczególności w odniesieniu do bezpieczeństwa. W przypadku gdy państwo członkowskie zezwala na taki transfer, wydaje ono licencję uwzględniającą wszystkie dane szczegółowe wymienione powyżej. Licencja taka towarzyszy broni palnej do chwili jej dostarczenia do miejsca przeznaczenia. Licencja ta jest przedstawiana na każde żądanie władz państw członkowskich.

Każde państwo członkowskie dostarcza pozostałym państwom członkowskim wykaz broni palnej, której transfer na jego terytorium jest możliwy bez konieczności wcześniejszego uzyskania pozwolenia (art. 11 ust. 1–4 dyrektywy 91/477).

Zliberalizowane formalności dotyczące przepływu broni w Unii ustanowiono między innymi dla myśliwych, uczestników rekonstrukcji historycznych oraz strzelców sportowych (zob. art. 12 dyrektywy 91/477).

Warto odnotować, że w wyroku Trybunału Sprawiedliwości z 3.12.2019 r., C-482/17 (ECLI:EU:C:2019:1035), oddalono wniesioną w dniu 9.08.2017 r. skargę Republiki

Czeskiej przeciwko Parlamentowi Europejskiemu i Radzie Unii Europejskiej o stwierdzenie nieważności dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2017/853 z 17.05.2017 r. zmieniającej dyrektywę Rady 91/477/EWG w sprawie kontroli nabywania i posiadania broni (Dz.Urz. WE L 137, s. 22) oraz, tytułem żądania ewentualnego, o stwierdzenie częściowej nieważności tej dyrektywy. Oznacza to, że ww. nowelizacja dyrektywy 91/477, będąca przedmiotem skargi, zaostrażająca *de facto* jej przepisy, jest zgodna z prawem Unii Europejskiej. Mówiąc ogólnie, w skardze tej Republika Czeska podniosła cztery zarzuty: 1) naruszenia zasady przyznania, 2) naruszenia zasady proporcjonalności, 3) naruszenia zasady pewności prawa i ochrony uzasadnionych oczekiwań, 4) naruszenia zasady niedyskryminacji⁸. Omawiając znaczenie ww. wyroku, R. Maruszkin zauważa, że Polska razem z Węgrami uczestniczyła w powyższym postępowaniu w charakterze interwenienta popierającego żądania Czech. Oddalenie skargi przez Trybunał Sprawiedliwości oznacza, że stanowisko Polski nie było poprawne. Poza tym omawiane orzeczenie jest źródłem cennych wskazówek na przyszłość co do tego, jakie mogą być przesłanki unieważnienia aktu pochodnego prawa Unii Europejskiej, a jakie przesłanki nie są relewantne. Wykładnia dyrektywy 91/477 dokonana w omawianym wyroku może również pośrednio wpływać na wykładnię implementujących ją przepisów krajowych w ramach skutku pośredniego prawa Unii Europejskiej⁹.

Oprócz dyrektywy 91/477 kwestię broni i amunicji w prawie unijnym regulują również inne akty prawne. Należy tu wymienić w szczególności:

- 1) Europejską konwencję o kontroli nabywania i posiadania broni palnej przez osoby fizyczne, sporządzoną w Strasburgu 28.06.1978 r. (Dz.U. z 2005 r. Nr 189, poz. 1583), która została przyjęta między innymi ze względu na coraz częstsze używanie broni palnej przy popełnianiu przestępstw, ze względu na fakt, że broń palną używaną do takich celów często uzyskuje się za granicą, a także w celu wprowadzenia w skali międzynarodowej efektywnych metod kontrolowania przewozu broni przez granice;
- 2) Konwencję wykonawczą do Układu z Schengen z 14.06.1985 r. między Rządami Państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach (Dz.Urz. WE L 239 z 22.09.2000, s. 19, ze zm.), mającą na celu m.in. zniesienie kontroli na wspólnych granicach, która w art. 77–91 reguluje zagadnienia dotyczące broni palnej i amunicji;
- 3) Rozporządzenie wykonawcze Komisji (UE) 2015/2403 z 15.12.2015 r. ustanawiające wspólne wytyczne dotyczące norm i technik pozbawiania broni cech użytkowych w celu zagwarantowania, że broń pozbawiona cech użytkowych trwale nie nadaje się do użytku (Dz.Urz. UE L 333, s. 62, ze zm.).

⁸ Zob. R. Maruszkin, *Ograniczenie dostępu do broni palnej jednak ważne. Omówienie wyroku TS z dnia 3 grudnia 2019 r., C-482/17 (Czechy p. Parlamentowi Europejskiemu i Radzie)*, LEX 2019.

⁹ R. Maruszkin, *Ograniczenie...*, LEX.

Art. 2. [Zakaz nabywania, posiadania oraz zbywania broni i amunicji]

Poza przypadkami określonymi w ustawie nabywanie, posiadanie oraz zbywanie broni i amunicji jest zabronione.

1. **Reglamentacja dostępu do broni i amunicji – uwagi ogólne.** Zawarta w art. 2 u.b.a. norma wprowadza generalny zakaz nabywania, posiadania oraz zbywania broni i amunicji. W świetle tej zasady przypadki, w których nabywanie, posiadanie oraz zbywanie broni amunicji jest dozwolone, mają charakter wyjątku od ww. zakazu.

Przyjmując jako punkt wyjścia regułę zawartą w art. 2 u.b.a., dostrzec należy, że kwestia nabywania, posiadania oraz zbywania broni i amunicji nie została w Polsce uregulowana konstytucyjnie. W tym kontekście R. Mikowski zauważa, że w polskiej tradycji ustawodawczej nie ma i nigdy nie było gwarancji prawnych związanych z możliwością posiadania broni palnej, czy to na poziomie podstawowych praw i wolności gwarantowanych w ustawie zasadniczej, czy też w aktach niższej rangi. Należy zauważyć, że także orzecznictwo modelowało zawsze system wartości, takich jak bezpieczeństwo, własność i wolność, bez możliwości zabezpieczenia ich przez jednostkę z wykorzystaniem broni palnej¹⁰.

W wyroku Naczelnego Sądu Administracyjnego z 18.05.2012 r., II OSK 364/11, stwierdzono, że: „Prawo do posiadania broni nie należy w Polsce do wolności i praw obywatelskich”¹¹. W podobnym tonie wypowiedział się Wojewódzki Sąd Administracyjny

¹⁰ R. Mikowski, *Kilka uwag o podstawach prawnych ograniczeń dostępu do broni palnej w Polsce*, AUWr. No 3867, „Przegląd Prawa i Administracji” CXV, Wrocław 2018, s. 164. Por.: M. Filar, *Prawo posiadania broni palnej jako obywatelskie prawo podmiotowe*, PiP 1997/5, s. 41–53; L.A. Niewiński, *Zakres reglamentacji dostępu do broni palnej jako forma ograniczenia prawa podmiotowego obywatela*, „Studia Prawonoustrojowe” 2006/6, s. 249–252.

¹¹ LEX nr 1219142. Państwem, w którego prawodawstwie bodaj najbardziej jaskrawo przejawia się prawo do noszenia i posiadania broni, są Stany Zjednoczone. Uprawnienie obywateli amerykańskich w tym zakresie wywodzi się z Drugiej Poprawki do Konstytucji Stanów Zjednoczonych. Poprawka ta została uchwalona w ramach Karty praw Stanów Zjednoczonych (pierwsze dziesięć poprawek do Konstytucji Stanów Zjednoczonych) i weszła w życie 15.12.1791 r., po ratyfikacji tej Karty przez stan Wirginia (jako jedenasty z kolei). Jej oryginalne brzmienie to: „A well regulated Militia, being necessary to the security of a free State, the right of the people to keep and bear Arms, shall not be infringed”. Zgodnie z jednym z jej możliwych tłumaczeń oznacza ona, że: „Ponieważ dobrze zorganizowana milicja jest niezbędna dla bezpieczeństwa wolnego państwa, prawo ludzi do posiadania i noszenia broni nie ulegnie naruszeniu”. Zob. <https://www.archives.gov/founding-docs> (dostęp: 19.01.2021 r.). Rozważania dotyczące posiadania broni w Stanach Zjednoczonych zob. w: P. Czczot, *Druga poprawka do konstytucji USA. Rys historyczny, cele i założenia*, „Przegląd Prawa Konstytucyjnego” 2020/4(56), s. 443–459; P. Wiśniewski, *Druga Poprawka do Konstytucji Stanów Zjednoczonych (Second Amendment) – fundamentalne prawo konstytucyjne czy niebezpieczny anachronizm? Wykładnia postanowień konstytucyjnych* [w:] *Broń. Problematyka prawna i kryminalistyczna*, red. V. Kwiatkowska-Wójcikiewicz, L. Stępka, Toruń 2013, s. 169–181; J. Kasprzak, W. Brywczyński, *Nielegalne posiadanie broni i amunicji. Studium prawno-kryminalistyczne*, Białystok 2013, s. 61–65; B. Wiśniewski, *Dostęp do broni, prawo czy przywilej?* [w:] *Identyfikacja granic wolności i praw jednostki. Prawnoporównawcza analiza tożsamości przypadku pod kątem praktyki stosowania prawa amerykańskiego i polskiego*, red. M. Jabłoński, Wrocław 2016, s. 301–311; J. Werner, A. Wieczorkiewicz, *Prawo do posiadania broni palnej w Stanach Zjednoczonych i wybranych państwach europejskich*, „Kortowski Przegląd Prawniczy” 2015/4, s. 110–111; W. Depa-Wasilek, *Prawo dostępu do broni palnej obywateli polskich w świetle unormowań prawnych i bezpieczeństwa*, „Przegląd Geopolityczny” 2019/27, s. 115–117; W. Poznaniak, *Społeczno-psychologiczne aspekty posiadania broni*, RPEIS 2003/2, s. 268–270; L.A. Niewiński, *Zakres...*, s. 243–247.

w Warszawie w wyroku z 9.01.2012 r., II SA/Wa 2281/11, w którym podniesiono, że: „Prawo do posiadania broni nie należy do praw i wolności chronionych konstytucyjnie – nie jest prawem powszechnym. Prawo do broni podlega reglamentacji (nie każdy może je uzyskać) ze względu na jego ścisły związek ze sferą bezpieczeństwa i porządku publicznego”¹². To ostatnie orzeczenie dotyka kluczowego – jak się wydaje – argumentu, który przemawia za ścisłą reglamentacją broni i amunicji, a mianowicie kwestii bezpieczeństwa i porządku publicznego, które mogą zostać naruszone przez posiadanie, nabywanie oraz zbywanie broni i amunicji. Zryczałtowany zakaz dotyczący broni i amunicji zawarty w art. 2 u.b.a. obejmuje trzy rodzaje zachowań. B. Kurzępa wskazuje, że przez pojęcie nabycia należy rozumieć nie tylko zakup (kupno), ale także zamianę, darowiznę, zajęcie, zawłaszczenie itd. Z kolei posiadaniem będzie zarówno faktyczne władztwo nad rzeczą jako właściciel (posiadacz samoistny), jak i faktyczne władanie nią jako użytkownik, zastawnik, najemnik, dzierżawca lub mający inne prawo, z którym łączy się określone władztwo nad cudzą rzeczą (posiadacz zależny). Natomiast desygnat nazwy „zbycie” obejmuje sprzedaż, a także odstąpienie rzeczy innej osobie, oddanie, pozbycie się¹³.

2. Zakres reglamentacji broni i amunicji. Przedmiotem reglamentacji z art. 2 u.b.a. jest każdy rodzaj broni i amunicji. Zgodnie z art. 4 ust. 1 u.b.a., ilekroć w tej ustawie jest mowa o broni, należy przez to rozumieć:

- 1) broń palną, w tym broń bojową, myśliwską, sportową, gazową, alarmową i sygnałową;
- 2) broń pneumatyczną;
- 3) miotacze gazu obezwładniającego;
- 4) narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu:
 - a) broń białą w postaci:
 - ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni,
 - kastetów i nunczaków,
 - pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału,
 - pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy,
 - b) broń cięciwową w postaci kusz,
 - c) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

Na temat dostępu do broni w poszczególnych państwach europejskich, w tym w Wielkiej Brytanii, Niemczech, Hiszpanii, Włoszech, Rosji, Austrii, Czechach, Francji, Norwegii, Szwajcarii, zob. w: J. Werner, A. Wieczorkiewicz, *Zasady dostępu do broni w wybranych państwach europejskich*, Kancelaria Senatu, Biuro Analiz, Dokumentacji i Korespondencji, Warszawa 2017, s. 3–28; E.K. Adamczyk, *Dostęp do broni palnej w celu ochrony osobistej w Polsce*, „Studia nad Bezpieczeństwem” 2016/1, s. 156–161; W. Depa-Wasilek, *Prawo...*, s. 115–117; J. Kasprzak, W. Brywczyński, *Nielegalne...*, s. 61–86.

¹² Podobnie m.in. w: wyroku WSA we Wrocławiu z 9.01.2019 r., III SA/Wr 455/18; wyroku WSA w Warszawie z 14.01.2010 r., II SA/Wa 1331/09; wyroku WSA w Warszawie z 12.01.2010 r., II SA/Wa 1683/09; wyroku WSA w Warszawie z 13.03.2009 r., VI SA/Wa 24/09; wyroku WSA w Warszawie z 10.12.2008 r., VI SA/Wa 1944/08; wyroku WSA w Warszawie z 10.12.2008 r., VI SA/Wa 2193/08 – wszystkie dostępne w CBOSA.

¹³ B. Kurzępa, *Ustawa o broni i amunicji. Komentarz*, Warszawa 2010, s. 42.

Zgodnie z art. 4 ust. 2–3 u.b.a., ilekroć w tej ustawie jest mowa o amunicji, tj. nabojach przeznaczonych do strzelania z broni palnej, należy przez to rozumieć amunicję do broni palnej.

Prawidłowe określenie zakresu zakazu z art. 2 u.b.a. wymaga uwzględnienia także art. 5 u.b.a. Mieszczą się w nim również gotowe lub obrobione istotne części broni i amunicji, ponieważ uważa się je za broń i amunicję. Istotnymi częściami broni palnej i pneumatycznej są: szkielec broni, baskila, lufa z komorą nabojową, zamek, komora zamkowa oraz bęben nabojowy, natomiast istotnymi częściami amunicji są: pociski wypełnione materiałami wybuchowymi, chemicznymi środkami obezwładniającymi lub zapalającymi albo innymi substancjami, których działanie zagraża życiu lub zdrowiu, spłonki inicjujące spalanie materiału miotającego i materiał miotający w postaci prochu strzelniczego.

O ile norma zawarta w art. 2 u.b.a. ma charakter normy sankcjonowanej, o tyle normy sankcjonujące w tym zakresie zostały zawarte nie tylko w art. 50–51 u.b.a., ale również w art. 263 k.k.¹⁴ Te ostatnie przybrały postać przestępstw:

- a) wyrabiania broni palnej albo amunicji lub handlu nią bez wymaganego zezwolenia (art. 263 § 1 k.k.);
- b) posiadania broni palnej lub amunicji bez wymaganego zezwolenia (art. 263 § 2 k.k.);
- c) udostępnienia lub przekazywania broni palnej lub amunicji osobie nieuprawnionej przez osobę mającą zezwolenie na jej posiadanie (art. 263 § 3 k.k.);
- d) nieumyślnego spowodowania utraty broni palnej lub amunicji, która zgodnie z prawem pozostaje w dyspozycji sprawcy (art. 263 § 4 k.k.).

Jak już wskazano, określone w ustawie o broni i amunicji przypadki, w których nabywanie, posiadanie oraz zbywanie broni i amunicji jest dozwolone, mają charakter wyjątków od ogólnego zakazu ustawowego w tym zakresie. Przypadki te zostały wskazane w szczególności w rozdziale 2 „Zasady i warunki wydawania, cofania pozwoleń na broń, rejestracji broni oraz dysponowania bronią i amunicją” i rozdziale 3 „Przewóz przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przywóz z zagranicy i wywóz za granicę broni i amunicji oraz zasady posiadania broni i amunicji przez cudzoziemców”.

Art. 3. [Wyłączenie stosowania przepisów ustawy]

Przepisy ustawy nie dotyczą:

- 1) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, Policji, Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego, Agencji Wywiadu, Służ-**

¹⁴ Por.: art. 130 § 1 pkt 2 k.w., który stanowi, że nie mają zastosowania art. 119 k.w. (kradzież), art. 120 k.w. (kradzież lub przywłaszczenie sobie z lasu drzewa powalonego lub wyrąbanego), art. 122 k.w. (paserstwo) oraz art. 124 k.w. (zniszczenie lub uszkodzenie rzeczy), jeżeli przedmiotem czynu jest m.in. broń lub amunicja. Wymienione czyny zabronione zawsze będą stanowić przestępstwa, a nie wykroczenia, niezależnie od wartości przedmiotu czynu.

by Kontrwywiadu Wojskowego, Służby Wywiadu Wojskowego funkcjonariuszy oddelegowanych do Biura Nadzoru Wewnętrznego, Centralnego Biura Antykorupcyjnego, Służby Ochrony Państwa, Straży Granicznej, Straży Marszałkowskiej, Służby Celno-Skarbowej, Służby Więziennej oraz innych państwowych formacji uzbrojonych, w odniesieniu do których dostęp do broni i amunicji regulują odrębne przepisy;

- 2) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie żołnierzy armii państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z przedsięwzięciami wojskowymi realizowanymi wspólnie z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, a także na podstawie umów i porozumień międzynarodowych;
- 2a) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie funkcjonariuszy straży granicznych państw członkowskich Unii Europejskiej przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z wykonywaniem, za zgodą właściwych organów Rzeczypospolitej Polskiej, zadań określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej;
- 2b) broni i amunicji stanowiących uzbrojenie zagranicznych funkcjonariuszy biorących udział we wspólnej operacji, o której mowa w art. 2 pkt 1 ustawy z dnia 7 lutego 2014 r. o udziale zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników we wspólnych operacjach lub wspólnych działaniach ratowniczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz. U. z 2018 r. poz. 1802);
- 3) obrotu z zagranicą bronią i amunicją, technologiami i usługami mającymi znaczenie dla obronności, bezpieczeństwa lub ważnych interesów Państwa oraz wytwarzania, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji w celach przemysłowych lub handlowych, a także obrotu nimi na podstawie odrębnych przepisów;
- 4) przemieszczania amunicji przez przedsiębiorców oraz przedsiębiorców zagranicznych, w rozumieniu ustawy z dnia 21 czerwca 2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz. U. z 2020 r. poz. 204).

1. **Uwagi ogólne.** W art. 3 u.b.a. zawarto generalne wyłączenie, bez wyjątków, jej przepisów w odniesieniu do broni i amunicji stanowiących uzbrojenie różnych podmiotów (państwowych formacji uzbrojonych), a także innych państw i ich funkcjonariuszy, oraz określonego rodzaju działalności profesjonalnej (gospodarczej) związanej z bronią lub amunicją¹⁵. Wyłączenie to jest podyktowane tym, że w odniesieniu do tych podmiotów oraz działalności znajdują zastosowanie przepisy innych ustaw, stąd unormowanie z art. 3 u.b.a. ma przede wszystkim charakter porządkujący.

2. **Wyłączenie dotyczące państwowych formacji uzbrojonych.** Pierwsza grupa wyłączeń, zawarta w art. 3 pkt 1 u.b.a., dotyczy uzbrojenia określonych polskich państwowych formacji uzbrojonych. W powyższym zakresie chodzić będzie o regulacje dotyczące broni i amunicji (uzbrojenia) zawarte m.in. w:

¹⁵ Por. R. Harmoza, *O definicji uzbrojenia*, „Problemy Techniki Uzbrojenia” 2006/97(35), s. 63–68.

- a) ustawie z 6.04.1990 r. o Policji (Dz.U. z 2020 r. poz. 360 ze zm.), a także rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z 28.11.2014 r. w sprawie uzbrojenia Policji (Dz.U. poz. 1738) – w odniesieniu do funkcjonariuszy Policji;
- b) ustawie z 24.05.2002 r. o Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu (Dz.U. z 2020 r. poz. 27 ze zm.), a także rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z 16.12.2003 r. w sprawie uzbrojenia i wyposażenia funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego (Dz.U. z 2014 r. poz. 1194) oraz rozporządzeniu Prezesa Rady Ministrów z 22.08.2003 r. w sprawie uzbrojenia i wyposażenia funkcjonariuszy Agencji Wywiadu (Dz.U. Nr 160, poz. 1559 ze zm.) – w odniesieniu do funkcjonariuszy Agencji Bezpieczeństwa Wewnętrznego oraz Agencji Wywiadu;
- c) ustawie z 9.06.2006 r. o służbie funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego (Dz.U. z 2020 r. poz. 1221 ze zm.), a także rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z 3.08.2017 r. w sprawie uzbrojenia i wyposażenia funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego (Dz.U. z 2020 r. poz. 483) oraz rozporządzeniu Ministra Obrony Narodowej z 15.05.2015 r. w sprawie uzbrojenia i wyposażenia funkcjonariuszy Służby Wywiadu Wojskowego (Dz.U. poz. 757) – w odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Kontrwywiadu Wojskowego oraz Służby Wywiadu Wojskowego;
- d) ustawie z 9.06.2006 r. o Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.U. z 2019 r. poz. 1921 ze zm.), a także zarządzeniu nr 24/20 Szefa Centralnego Biura Antykorupcyjnego z 23.09.2020 r. w sprawie gospodarowania uzbrojeniem i wyposażeniem w Centralnym Biurze Antykorupcyjnym (Dz.Urz. CBA poz. 24) – w odniesieniu do funkcjonariuszy Centralnego Biura Antykorupcyjnego;
- e) ustawie z 8.12.2017 r. o Służbie Ochrony Państwa (Dz.U. z 2021 r. poz. 575 ze zm.), a także zarządzeniu nr 60 Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z 18.10.2018 r. w sprawie norm uzbrojenia i wyposażenia specjalnego przysługującego funkcjonariuszom Służby Ochrony Państwa oraz sposobu przyznawania, korzystania i przechowywania uzbrojenia (Dz.Urz. MSWiA poz. 70) – w odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Ochrony Państwa;
- f) ustawie z 12.10.1990 r. o Straży Granicznej (Dz.U. z 2020 r. poz. 305 ze zm.), a także rozporządzeniu Ministra Spraw Wewnętrznych z 9.05.2014 r. w sprawie uzbrojenia Straży Granicznej (Dz.U. z 2018 r. poz. 892) – w odniesieniu do funkcjonariuszy Straży Granicznej;
- g) ustawie z 26.01.2018 r. o Straży Marszałkowskiej (Dz.U. z 2019 r. poz. 1940 ze zm.)¹⁶;
- h) ustawie z 16.11.2016 r. o Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. z 2021 r. poz. 422 ze zm.), a także rozporządzeniu Ministra Rozwoju i Finansów z 24.02.2017 r. w sprawie uzbrojenia, wyposażenia oraz środków przymusu bezpośredniego w Krajowej Administracji Skarbowej (Dz.U. poz. 427) – w odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Celno-Skarbowej;

¹⁶ Według art. 51 ust. 2 i 3 ustawy o Straży Marszałkowskiej Marszałek Sejmu ma prawo określić, w drodze zarządzenia, normy wyposażenia i uzbrojenia oraz warunki dostępu do wyposażenia i uzbrojenia, jego przyznawania i użytkowania, a także rodzaje broni paradnej przysługującej funkcjonariuszom Straży Marszałkowskiej oraz jej wzory, a także przypadki występowania z tą bronią.

- i) ustawie z 9.04.2010 r. o Służbie Więziennej (Dz.U. z 2020 r. poz. 848 ze zm.), a także rozporządzeniu Ministra Sprawiedliwości z 16.11.2010 r. w sprawie uzbrojenia Służby Więziennej oraz rodzajów broni i środków ochrony stosowanych przez jej funkcjonariuszy w czasie pełnienia obowiązków służbowych (Dz.U. z 2014 r. poz. 874 ze zm.) – w odniesieniu do funkcjonariuszy Służby Więziennej.

Wyłączenie, o którym mowa w art. 3 pkt 1 u.b.a., nie stanowi katalogu zamkniętego. Do innych państwowych formacji uzbrojonych, w odniesieniu do których dostęp do broni i amunicji regulują odrębne przepisy, można zaliczyć np.: Straż Ochrony Kolei¹⁷, Straż Leśną¹⁸, Państwową Straż Rybacką¹⁹, Państwową Straż Łowiecką²⁰, Inspekcję Transportu Drogowego²¹ czy Straż Parku²². Odrębne przepisy regulują również dostęp do broni i amunicji przez straż gminną (miejską), która jest samorządową umundurowaną formacją służącą ochronie porządku publicznego na terenie gminy²³. Warto zauważyć, że w przypadku ww. formacji uzbrojonych użycie lub wykorzystanie broni palnej odbywa się na zasadach określonych w ustawie z 24.05.2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz.U. z 2019 r. poz. 2418).

B. Kurzępa stwierdza, że zawężenie w art. 3 pkt 1 u.b.a. kręgu wyłączeń do państwowych formacji uzbrojonych oznacza, iż w odniesieniu do broni i amunicji stanowiących uzbrojenie na przykład formacji ochrony mienia działających na podstawie ustawy z 22.08.1997 r. o ochronie osób i mienia (Dz.U. z 2020 r. poz. 838 ze zm.) zastosowanie mają wyłączenie przepisy ustawy o broni i amunicji²⁴.

3. Wyłączenie dotyczące żołnierzy i funkcjonariuszy będących cudzoziemcami. Druga grupa wyłączeń zawarta w art. 3 u.b.a. dotyczy żołnierzy armii państw obcych (pkt 2), funkcjonariuszy straży granicznych państw członkowskich Unii Europejskiej (pkt 2a) i zagranicznych funkcjonariuszy biorących udział we wspólnej operacji (pkt 2b). Chodzi tu zatem o regulacje odnoszące się do określonych żołnierzy i funkcjonariuszy będących cudzoziemcami znajdujących się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej.

W odniesieniu do wyłączenia dotyczącego uzbrojenia żołnierzy armii państw obcych przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z przedsięwzięciami wojskowymi realizowanymi wspólnie z Siłami Zbrojnymi Rzeczypospolitej Polskiej, a także na podstawie umów i porozumień międzynarodowych (art. 3 pkt 2 u.b.a.) zastosowanie znajduje przede wszystkim ustawa z 23.09.1999 r. o zasadach pobytu wojsk

¹⁷ Zob. ustawę z 28.03.2003 r. o transporcie kolejowym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1043 ze zm.).

¹⁸ Zob. ustawę z 28.09.1991 r. o lasach (Dz.U. z 2020 r. poz. 1463 ze zm.).

¹⁹ Zob. ustawę z 18.04.1985 r. o rybactwie śródlądowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 2168 ze zm.).

²⁰ Zob. ustawę z 13.10.1995 r. – Prawo łowieckie (Dz.U. z 2020 r. poz. 1683 ze zm.). Por. wyrok WSA w Warszawie z 16.11.2007 r., VI SA/Wa 1473/07, CBOSA.

²¹ Zob. ustawę z 6.09.2001 r. o transporcie drogowym (Dz.U. z 2019 r. poz. 2140 ze zm.).

²² Zob. ustawę z 16.04.2004 r. o ochronie przyrody (Dz.U. z 2020 r. poz. 55 ze zm.).

²³ Zob. ustawę z 29.08.1997 r. o strażach gminnych (Dz.U. z 2019 r. poz. 1795 ze zm.).

²⁴ B. Kurzępa, *Ustawa o broni...*, s. 49.

na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej oraz zasadach ich przemieszczania się przez to terytorium (Dz.U. z 2018 r. poz. 2110)²⁵. W art. 3 tej ustawy wskazano, że – co do zasady – zgodę na pobyt wojsk obcych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wydają: Minister Obrony Narodowej (np. w przypadku wojsk państw-stron Traktatu Północnoatlantyckiego, sporządzonego w Waszyngtonie 4.04.1949 r., wojsk pozostających pod dowództwem organów Organizacji Traktatu Północnoatlantyckiego albo wojsk uczestniczących w szkoleniu w ramach Partnerstwa dla Pokoju, jeżeli okres ich pobytu nie przekracza trzech miesięcy), Rada Ministrów na czas określony (np. w przypadku wojsk, o których mowa wyżej, jeżeli okres ich pobytu przekracza trzy miesiące albo jeżeli jej przedmiotem jest przedłużenie pobytu). W zgodzie należy określić: stronę wysyłającą, cel i okres pobytu oraz liczebność wojsk obcych, datę i przejście graniczne, przez które nastąpi wjazd, ilość i rodzaj wwożonego sprzętu wojskowego oraz broni, amunicji i materiałów niebezpiecznych, trasy przejazdu i miejsce stacjonowania, datę i przejście graniczne, przez które nastąpi wyjazd, a także inne okoliczności mające znaczenie organizacyjno-techniczne. Z art. 13 ww. ustawy wynika natomiast obowiązek żołnierzy wojsk obcych w czasie wykonywania zadań służbowych podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej noszenia umundurowania wojsk, do których należą, uprawnienie, na podstawie rozkazu wydanego przez organy wojskowe strony wysyłającej, do posiadania i noszenia broni, a także możliwość używania broni i środków przymusu bezpośredniego przewidzianych w przepisach prawa polskiego. Zasady noszenia umundurowania oraz posiadania i noszenia broni w czasie wykonywania zadań służbowych regulują przepisy strony wysyłającej. Użycie broni i środków przymusu bezpośredniego przez żołnierzy wojsk obcych podczas pobytu na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej może nastąpić: 1) na terenie obozów, obiektów lub innych nieruchomości, w których wojska obce są zakwaterowane; 2) w czasie ich przemieszczania się w związku z wykonywaniem zadań związanych z realizacją celów określonych w zgodzie; 3) w czasie ćwiczeń wojsk obcych. W art. 13a ww. ustawy zawarto z kolei możliwość wyposażenia żołnierzy wojsk obcych w broń i amunicję stanowiące uzbrojenie Sił Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej, co może nastąpić na wniosek właściwych organów wojskowych strony wysyłającej. W zakresie wyposażania wojsk obcych w amunicję oraz ewidencjonowania wydanej amunicji i broni stosuje się przepisy obowiązujące w Siłach Zbrojnych Rzeczypospolitej Polskiej.

²⁵ Ważnymi umowami znajdującymi zastosowanie na gruncie art. 3 pkt 2 u.b.a. są: umowa między Państwami-Stronami Traktatu Północnoatlantyckiego dotycząca statusu ich sił zbrojnych, sporządzona w Londynie 19.06.1951 r. (Dz.U. z 2000 r. Nr 21, poz. 257) oraz umowa między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o statusie sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podpisana w Warszawie 11.12.2009 r. (Dz.U. z 2010 r. Nr 66, poz. 422), a także Porozumienie wykonawcze między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki do Umowy między Rządem Rzeczypospolitej Polskiej a Rządem Stanów Zjednoczonych Ameryki o statusie sił zbrojnych Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w sprawie procedur dotyczących rozpatrywania roszczeń z tytułu szkód wyrządzonych przez siły zbrojne Stanów Zjednoczonych Ameryki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, podpisane w Warszawie 7.02.2014 r. (Dz.U. z 2014 r. poz. 437). Por.: J. Stochel, *Roszczenia międzyrządowe w świetle umowy NATO SOFA*, PiP 2010/4, s. 28–41; M. Nawrocki, *Wyłączenie zasady terytorialności w prawie karnym (art. 5 k.k.) na przykładzie umowy międzynarodowej Polska – NATO (SOFA)* [w:] *Obywatel – państwo – społeczność międzynarodowa*, red. E. Cała-Wacinkiewicz, K. Flaga-Gieruszyńska, D. Wacinkiewicz, Warszawa 2014, s. 585–598.

W odniesieniu do wyłączenia dotyczącego funkcjonariuszy straży granicznych państw członkowskich Unii Europejskiej (pkt 2a komentowanego artykułu) wskazać należy, że chodzi tu o funkcjonariuszy przebywających na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej w związku z wykonywaniem, za zgodą właściwych organów Rzeczypospolitej Polskiej, zadań określonych w przepisach prawa Unii Europejskiej²⁶. Zgodnie z art. 4 ust. 4 u.b.a. jako państwa członkowskie Unii Europejskiej należy również rozumieć państwa trzecie traktowane na równi z nimi na podstawie umowy w sprawie włączenia tych państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen.

W odniesieniu do wyłączenia dotyczącego zagranicznych funkcjonariuszy biorących udział we wspólnej operacji art. 3 pkt 2b u.b.a. wprost odsyła do art. 2 pkt 1 ustawy z 7.02.2014 r. o udziale zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników we wspólnych operacjach lub wspólnych działaniach ratowniczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1802). Wspólną operacją są wspólne działania prowadzone na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej z udziałem zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników państw członkowskich Unii Europejskiej lub innych państw stosujących dorobek Schengen:

- a) w formie wspólnych patroli lub innego rodzaju wspólnych działań w celu ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobiegania przestępczości – prowadzone przez funkcjonariuszy lub pracowników Policji, Straży Granicznej lub Służby Ochrony Państwa;
- b) w związku ze zgromadzeniami, imprezami masowymi lub podobnymi wydarzeniami, klęskami żywiołowymi oraz poważnymi wypadkami, w celu ochrony porządku i bezpieczeństwa publicznego oraz zapobiegania przestępczości – prowadzone przez funkcjonariuszy lub pracowników Policji, Straży Granicznej lub Służby Ochrony Państwa;
- c) w ramach udzielania pomocy przez specjalną jednostkę interwencyjną, o której mowa w decyzji Rady 2008/617/WSiSW z 23.06.2008 r. w sprawie usprawnienia współpracy pomiędzy specjalnymi jednostkami interwencyjnymi państw członkowskich Unii Europejskiej w sytuacjach kryzysowych (Dz.Urz. UE L 210, s. 73) – prowadzone przez funkcjonariuszy lub pracowników Policji.

4. Wyłączenie dotyczące obrotu z zagranicą. Trzecie wyłączenie, zawarte w art. 3 pkt 3 u.b.a., dotyczy obrotu z zagranicą bronią i amunicją, technologiami i usługami mającymi znaczenie dla obronności, bezpieczeństwa lub ważnych interesów Państwa oraz wytwarzania, przewozu przez terytorium Rzeczypospolitej Polskiej, przywozu z zagranicy i wywozu za granicę broni i amunicji w celach przemysłowych lub handlowych, a także obrotu nimi na podstawie odrębnych przepisów²⁷.

²⁶ Zob. ustawę z 7.02.2014 r. o udziale zagranicznych funkcjonariuszy lub pracowników we wspólnych operacjach lub wspólnych działaniach ratowniczych na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2018 r. poz. 1802).

²⁷ Zob. ustawę z 29.11.2000 r. o obrocie z zagranicą towarami, technologiami i usługami o znaczeniu strategicznym dla bezpieczeństwa państwa, a także dla utrzymania międzynarodowego pokoju i bezpieczeństwa (Dz.U. z 2020 r. poz. 509), a także ustawę z 13.06.2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwa-

5. Wyłączenie dotyczące przemieszczania amunicji przez przedsiębiorców oraz przedsiębiorców zagranicznych. Czwarte wyłączenie, zawarte w art. 3 pkt 4 u.b.a., dotyczy przemieszczania amunicji przez przedsiębiorców oraz przedsiębiorców zagranicznych, w rozumieniu ustawy z 21.06.2002 r. o materiałach wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego (Dz.U. z 2020 r. poz. 204 ze zm.). W związku z tym odesłaniem wskazać należy, że przemieszczaniem – zgodnie z art. 3 pkt 26 ww. ustawy – jest każde rzeczywiste przekazanie materiałów wybuchowych przeznaczonych do użytku cywilnego, z wyłączeniem wyrobów pirotechnicznych, w ramach państw członkowskich Unii Europejskiej, państw członkowskich Europejskiego Porozumienia o Wolnym Handlu (EFTA) – stron umowy o Europejskim Obszarze Gospodarczym i Konfederacji Szwajcarskiej, z wyjątkiem przekazania w obrębie jednej i tej samej lokalizacji. W ww. odesłaniu jest mowa o dwóch kategoriach podmiotów. Po pierwsze, zgodnie z art. 3 pkt 24 i 25 ww. ustawy przez pojęcie przedsiębiorcy należy rozumieć przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów ustawy z 6.03.2018 r. – Prawo przedsiębiorców (Dz.U. z 2021 r. poz. 162)²⁸, natomiast przez pojęcie przedsiębiorcy zagranicznego należy rozumieć przedsiębiorcę zagranicznego w rozumieniu ustawy z 6.03.2018 r. o zasadach uczestnictwa przedsiębiorców zagranicznych i innych osób zagranicznych w obrocie gospodarczym na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej (Dz.U. z 2020 r. poz. 1252 ze zm.)²⁹.

Art. 4. [Definicje]

1. Ilekroć w ustawie jest mowa o broni, należy przez to rozumieć:

- 1) broń palną, w tym broń bojową, myśliwską, sportową, gazową, alarmową i sygnałową;**
- 2) broń pneumatyczną;**
- 3) miotacze gazu obezwładniającego;**
- 4) narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu:**
 - a) broń białą w postaci:**
 - ostrzy ukrytych w przedmiotach niemających wyglądu broni,
 - kastetów i nunczaków,
 - pałek posiadających zakończenie z ciężkiego i twardego materiału lub zawierających wkładki z takiego materiału,
 - pałek wykonanych z drewna lub innego ciężkiego i twardego materiału, imitujących kij bejsbolowy,
 - b) broń cięciwową w postaci kusz,**

rzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1545 ze zm.).

²⁸ Według art. 4 ust. 1 i 2 tej ustawy przedsiębiorcą jest osoba fizyczna, osoba prawna lub jednostka organizacyjna niebędąca osobą prawną, której odrębna ustawa przyznaje zdolność prawną, wykonująca działalność gospodarczą. Przedsiębiorcami są także wspólnicy spółki cywilnej w zakresie wykonywanej przez nich działalności gospodarczej.

²⁹ Według art. 3 pkt 7 tej ustawy przedsiębiorcą zagranicznym jest osoba zagraniczna wykonująca działalność gospodarczą za granicą oraz obywatel polski wykonujący działalność gospodarczą za granicą.

c) przedmioty przeznaczone do obezwładniania osób za pomocą energii elektrycznej.

2. Ilekroć w ustawie jest mowa o amunicji, należy przez to rozumieć amunicję do broni palnej.

3. W rozumieniu ustawy amunicją są naboje przeznaczone do strzelania z broni palnej.

4. Ilekroć w ustawie jest mowa o państwach członkowskich Unii Europejskiej należy przez to rozumieć również państwa trzecie traktowane na równi z nimi na podstawie umowy w sprawie włączenia tych państw we wprowadzanie w życie, stosowanie i rozwój dorobku Schengen.

5. Ilekroć w ustawie jest mowa o:

1) zgodzie przewozowej należy przez to rozumieć dokument wystawiany przez zbywcę broni palnej w państwie początkowym transakcji na każdorazowe przemieszczenie broni palnej, poświadczony przez właściwe władze tego państwa, zaświadczaający o wiarygodności tego zbywcy oraz o objęciu kontrolą przez to państwo tej transakcji;

2) uprzedniej zgodzie przewozowej należy przez to rozumieć dokument wystawiany przez nabywcę broni palnej w państwie docelowym transakcji na każdorazowe przemieszczenie broni palnej, poświadczony przez właściwe władze tego państwa, zaświadczaający o wiarygodności tego nabywcy oraz o objęciu kontrolą przez to państwo tej transakcji.

1. **Uwagi ogólne.** W art. 4 u.b.a. zawarto tzw. słowniczek terminów mających kluczowe znaczenie dla dalszych przepisów ustawy o broni i amunicji, a także znaczenie kryminalistyczne i prawnokarne, głównie ze względu na zakres odpowiedzialności za przestępstwa z art. 159, 263 i art. 280 § 2 k.k.³⁰ czy z art. 59 ust. 1 ustawy z 20.03.2009 r. o bezpieczeństwie imprez masowych (Dz.U. z 2019 r. poz. 2171). Tylko część z tych terminów została zdefiniowana, przy czym nastąpiło to w kolejnych artykułach komentowanej ustawy. W art. 4 ust. 1 u.b.a. wskazano, że przez pojęcie broni należy rozumieć: broń palną, broń pneumatyczną, miotacze gazu obezwładniającego oraz narzędzia i urządzenia, których używanie może zagrażać życiu lub zdrowiu. B. Bomanowski i A. Kurczewska stwierdzają, że art. 4 u.b.a. obejmuje swym zakresem przedmioty, których sposób i skutki użycia są bardzo zróżnicowane. Desygnatami pojęcia broni są tu zarówno dwa kawałki drewna połączone ze sobą sznurkiem (nunczako) czy kawałek twardego tworzywa zakładany na palce (kastet), jak i karabin maszynowy zdolny razić cel serią dziewięciuset pocisków w ciągu minuty na odległość tysiąca metrów. Inną niedogodnością jest fakt, że o ile prawodawca w sposób niezwykle szczegółowy zajmuje się określeniem broni palnej i jej delimitacją, o tyle w przypadku broni białej zadowala się podaniem kilku zaledwie przykładów przedmiotów, które z punktu widzenia stwarzanego przez nie zagrożenia trudno uznać za wyjątkowe na tle innych urządzeń czy narzędzi. Wydaje się, że zwykły młotek, siekiera, piła mechaniczna, kosa czy chociażby duży nóż kuchenny mogą w ręk-

³⁰ Zob. postanowienie SN z 22.01.2003 r., I KZP 46/02, LEX nr 121420, w którym stwierdzono, że: „Bronią palną, o której mowa w art. 263 § 2 k.k., będą takie przedmioty, które są uznawane za broń palną przez stosowne przepisy ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji (Dz.U. Nr 53, poz. 549 ze zm.)”.

kach nawet przeciętnie sprawnej osoby stanowić takie samo zagrożenie, a może nawet większe niż nunczako, kastet lub pałka imitująca kij bejsbolowy. Jeśli na dodatek wyobrazimy sobie sytuację, w której takiego przedmiotu używa napastnik znacznie przewyższający ofiarę psychofizycznymi możliwościami walki, łatwo można dojść do wniosku, że w istocie bronią białą jest lub może się stać prawie każdy przedmiot. Można przypuszczać, że wynikiem takiego rozumowania jest albo postulat uszczegółowienia definicji broni białej, albo też rezygnacja z określania kategorii broni białej. Pierwsze rozwiązanie pozostawiałoby w oczywistej sprzeczności z zasadą „ekonomii prawodawczej” oraz z postulatami przejrzystości i syntetyczności prawa. Podejście drugie mogłoby w konsekwencji doprowadzić do upowszechnienia się na rynku przedmiotów niebezpiecznych, przystosowanych specjalnie do pełnienia roli broni – np. replik dawnej broni – co byłoby sprzeczne z celami obowiązującej ustawy, służącej ścisłej reglamentacji i kontroli dostępu do wszelkich rzeczy o cechach broni. Kompromis może, jak się wydaje, przynieść uznanie za broń jedynie takich przedmiotów, jak miecze, szable itp., zaś pozostawienie poza zakresem art. 4 ust. 1 u.b.a. wszystkich tych przedmiotów, które posiadają zasadniczo inne od „bojowego” przeznaczenie, jak choćby wspomnianych noży kuchennych czy narzędzi rolniczych, rzemieślniczych, górniczych itp. Nie jest bowiem celowa ani też możliwa reglamentacja posiadania i używania takich przedmiotów, o ile tylko używanie to odbywa się zgodnie z ich przeznaczeniem. Jest natomiast zadaniem prawa karnego, nie zaś administracyjnego, prewencja, ściganie i karanie w odniesieniu do przypadków użycia tych przedmiotów w sposób niezgodny z prawem i niebezpieczny dla życia lub zdrowia ludzkiego. Wydaje się, że ustawodawca usiłował objąć reglamentacją właśnie przedmioty o wyłącznie „bojowym” zastosowaniu, uczynił to jednak w stosunku do dość wąskiej grupy takich przedmiotów³¹. W art. 4 ust. 2 i 3 u.b.a. sprecyzowano, jak należy rozumieć pojęcie amunicji, w art. 4 ust. 4 u.b.a. objaśniono znaczenie wyrażenia „państwa członkowskie Unii Europejskiej”, a w ust. 5 tego artykułu zawarto definicje pojęć zgody przewozowej i uprzedniej zgody przewozowej.

- 2. Broń palna.** W art. 4 ust. 1 pkt 1 u.b.a. zawarto definicję zakresową pojęcia broni palnej. Zawiera ona katalog przedmiotów, które ustawodawca uznaje za broń palną, tj.: broń bojowa, myśliwska, sportowa, gazowa, alarmowa i sygnałowa. Jednak – zdaniem A. Herzoga – wartość konstrukcji prawnej z art. 4 ust. 1 pkt 1 u.b.a. obniża fakt, że taki sam model broni może być równocześnie zaliczony – ze względu na sposób wykorzystania – tak do broni „bojowej” (określenie wieloznaczne), jak i myśliwskiej czy sportowej. Przykładowo, w myślistwie stosowane są jako sztucery wojskowe wersje karabinów typu Mosin czy Mauser, natomiast w wielu konkurencjach strzelectwa sportowego korzysta się z broni krótkiej (pistoletów i rewolwerów) centralnego zapłonu, wykorzystywanych także jako broń „bojowa”. Również broń myśliwska znajduje zastosowanie w sporcie. W istocie więc wyliczenie to przedstawia nie tyle rodzaje broni palnej, ile cele, w jakich

³¹ B. Bomanowski, A. Kurczewska, *Prawne i kryminologiczne aspekty reglamentacji dostępu do broni palnej* [w:] *III Dni Kryminalistyki Wydziału Prawa i Administracji Uniwersytetu Rzeszowskiego. Materiały z konferencji*, red. M. Zelek, Rzeszów 2009, s. 226–228.

broń taka może być wykorzystywana³². W art. 7 ust. 1 u.b.a. zawarto definicję treściową broni palnej, która określa jej cechy konstytutywne. Jest nią każda przenośna broń lufowa, która miota, jest przeznaczona do miotania lub może być przystosowana do miotania jednego lub większej liczby pocisków lub substancji w wyniku działania materiału miotającego³³. W ustawie o broni i amunicji zdefiniowano tylko część rodzajów broni palnej. I tak, bronią palną sygnałową jest urządzenie wielokrotnego użycia, które w wyniku działania sprężonych gazów, powstających na skutek spalania materiału miotającego, jest zdolne do wystrzelenia z lufy o kalibrze nie mniejszym niż 25 mm substancji w postaci ładunku pirotechnicznego celem wywołania efektu wizualnego lub akustycznego (art. 7 ust. 2 u.b.a.). Z kolei bronią palną alarmową – w myśl w art. 7 ust. 3 u.b.a. – jest urządzenie wielokrotnego użycia, które w wyniku działania sprężonych gazów, powstających na skutek spalania materiału miotającego, wywołuje efekt akustyczny, a wystrzelona z lufy lub elementu ją zastępującego substancja razi cel na odległość nie większą niż 1 metr. Oznacza to, że ustawodawca nie zdecydował się określić – poza ogólnymi wymaganiami broni palnej z art. 7 ust. 1 u.b.a. – jakie cechy powinny mieć pozostałe rodzaje broni palnej, tj. broń bojowa, broń myśliwska, broń sportowa i broń gazowa.

Zaniechanie przez ustawodawcę określenia konstytutywnych cech tych rodzajów broni generuje trudności interpretacyjne, które rozwiązuje się poprzez odwołanie się między innymi do innych regulacji prawnych i kryminalistycznego rozumienia tych pojęć.

Broń bojowa to broń mająca zastosowanie w boju (walce), zarówno indywidualnym, jak i grupowym. Broń taka nadaje się do walki z podobnie uzbrojonym przeciwnikiem i spełnia wymogi taktyczno-techniczne zapewniające skuteczność ataku. Broń bojowa to zatem broń wojskowa przeznaczona do prowadzenia walk, która może mieć zastosowanie zarówno w czasie wojny, jak i pokoju. Broń bojowa wchodzi w skład etatowego wyposażenia żołnierzy i pododdziałów wojskowych, a także wojskowych wozów bojowych, statków powietrznych i jednostek pływających. W taką broń wyposażeni są również policjanci³⁴.

³² A. Herzog, *Ustawa o broni i amunicji po nowelizacji*, Prok. i Pr. 2011/10, s. 67.

³³ Por. art. 3 lit. a protokołu przeciwko nielegalnemu wytwarzaniu i obrotowi bronią palną, jej częściami i komponentami oraz amunicją, uzupełniającego Konwencję Narodów Zjednoczonych przeciwko międzynarodowej przestępczości zorganizowanej, przyjętego przez Zgromadzenie Ogólne Narodów Zjednoczonych 31.05.2001 r. (Dz.U. z 2005 r. Nr 252, poz. 2120), w którym wskazano, że „broń palna” oznacza każdą przenośną, wyposażoną w lufę broń, która miota, jest przeznaczona do miotania lub daje się łatwo przerobić tak, by miotać pocisk lub ładunek rażący w wyniku działania materiału wybuchowego, wyjąwszy antyczną broń palną lub jej replikę. Antyczna broń palną i jej repliki określa się zgodnie z przepisami prawa krajowego. W żadnym jednak wypadku bronią antyczną nie jest broń wyprodukowana po roku 1899. Z kolei jeszcze inną definicję broni palnej zawiera ustawa z 13.06.2019 r. o wykonywaniu działalności gospodarczej w zakresie wytwarzania i obrotu materiałami wybuchowymi, bronią, amunicją oraz wyrobami i technologią o przeznaczeniu wojskowym lub policyjnym (Dz.U. z 2020 r. poz. 1545 ze zm.), która w art. 3 ust. 1 pkt 3 definiuje broń palną jako broń, w której do miotania pocisku lub substancji drażniących, innych substancji aktywnych lub nabojów pirotechnicznych lub do wytwarzania efektów dźwiękowo-wizualnych jest wykorzystywana energia produktów powstałych w wyniku reakcji chemicznej ładunku miotającego.

³⁴ Zob.: R.A. Stefański [w:] *Szczególne dziedziny prawa karnego. Prawo karne wojskowe, skarbowe i pozakodeksowe*, red. M. Bojarski, Warszawa 2018, s. 272; W. Nienaltowski, R. Nienaltowski, *Administracyjno-prawne aspek-*

Pojęcie broni sportowej jest rozumiane szerzej niż na gruncie art. 4 u.b.a., ponieważ obejmuje nie tylko broń palną, ale również inne rodzaje broni. W tym znaczeniu broń sportowa to broń znajdująca zastosowanie w sporcie. Zasadniczo w celach sportowych korzysta się z następujących rodzajów broni: broń pneumatyczna, broń kulowa, broń śrutowa, łuk, oszczep, broń biała, bumerang³⁵. Zaliczenie konkretnego egzemplarza broni sportowej do kategorii broni palnej sportowej wymaga zestawienia jej cech i właściwości z definicją określoną w art. 7 ust. 1 u.b.a.

Broń myśliwska to broń skonstruowana z zamierzeniem użycia jej do polowań na zwierzęta³⁶.

Broń gazowa to broń miotająca, rażąca przeciwnika strumieniem rozpylonych substancji toksycznych. Substancje wystrzelone z naboju gazowego wywołują reakcje obronne organizmu w postaci: silnego łzawienia, zaciskania powiek, niepowstrzymanego kaszlu, nudności, zaburzenia równowagi i koordynacji wzrokowo-ruchowej, ostrych bólów, osłabienia i innych, uniemożliwiając podjęcie akcji odwetowej³⁷.

Od strony normatywnej nie ma wątpliwości, że broń gazowa stanowi broń palną. W przeszłości w doktrynie pojawiały się liczne głosy kwestionujące status broni gazowej, głównie na gruncie Kodeksu karnego, przy czym były one związane ze ściśle kryminalistycznym podejściem do pojęcia broni palnej³⁸. Warto też zauważyć, że w postanowieniu

ty wydawania pozwolenia na broń palną, Legionowo 2013, s. 9; M. Gajek, *Broń strzelecka w przepisach prawa. Poradnik posiadacza i użytkownika*, Warszawa 2018, s. 21.

³⁵ Szerzej na ten temat zob. w: S. Torecki, *1000 słów o broni i balistyce*, Warszawa 1982, s. 44–45; A. Ciepiński, R. Woźniak, *Encyklopedia współczesnej broni palnej (od połowy XIX wieku)*, Warszawa 1994, s. 40.

³⁶ Warto zauważyć, że według § 3 rozporządzenia Ministra Środowiska z 23.03.2005 r. w sprawie szczegółowych warunków wykonywania polowania i znakowania tusz (Dz.U. Nr 61, poz. 548 ze zm.) do wykonywania polowania oraz odstrzału zwierząt stanowiących nadzwyczajne zagrożenie dla życia, zdrowia lub gospodarki człowieka dopuszczona jest wyłącznie myśliwska broń palna długa centralnego zapłonu, o lufach gwintowanych lub gładkich, z wyłączeniem broni czarnoprochowej, pistoletów i rewolwerów, z której po maksymalnym załadunku można oddać najwyżej sześć pojedynczych strzałów, z tym że do magazynka broni samopowtarzalnej można załadować jednorazowo najwyżej dwa naboje. Używana do polowania broń myśliwska o lufach gwintowanych musi być przeznaczona do strzelania amunicją myśliwską charakteryzującą się energią pocisku nie mniejszą niż 1000 J w odległości 100 m od wylotu lufy. Polowanie na zwierzę grube odbywa się wyłącznie z użyciem ww. broni myśliwskiej oraz naboju myśliwskich, z wyłączeniem naboju myśliwskich z pociskami pełnopłaszczkowymi, przy czym: 1) przy polowaniu na łosie energia pocisku w odległości 100 m od wylotu lufy nie może być mniejsza niż 2500 J; 2) przy polowaniu na jelenie, danielę, muflony i dziki, z wyłączeniem dzików warchlaków, energia pocisku w odległości 100 m od wylotu lufy nie może być mniejsza niż 2000 J. Dopuszcza się polowanie na zwierzę grube, z wyjątkiem łosi i jeleni byków, z użyciem broni myśliwskiej o lufach gładkich oraz myśliwskich naboju kulowych. Do wykonywania polowania na zwierzę drobne używa się wyłącznie broni myśliwskiej o lufach gładkich oraz myśliwskich naboju śrutowych ze śrutem o średnicy do 4,5 mm. Do wykonywania polowania na drapieżniki używa się broni myśliwskiej o lufach gwintowanych oraz naboju myśliwskich, w tym naboju z pociskami pełnopłaszczkowymi, lub broni myśliwskiej o lufach gładkich oraz ww. naboju myśliwskich.

³⁷ Szerzej na ten temat zob. w: A. Ciepiński, R. Woźniak, *Encyklopedia...*, s. 38. Na temat broni gazowej zob. również polską normę PN-V-86005:2000, przyjętą i zatwierdzoną 31.10.2000 r. przez Polski Komitet Normalizacyjny, będący krajową jednostką normalizacyjną, na podstawie art. 5 ust. 1 ustawy z 12.09.2002 r. o normalizacji (Dz.U. z 2015 r. poz. 1483).

³⁸ Zob. np.: K. Gorazdowski, *Wątpliwości wokół pojęcia broni palnej*, „Biuletyn Prawny Komendy Głównej Policji” 2004/21, s. 28–37; K. Gorazdowski, *Broń palna – broń gazowa?*, „Przegląd Sądowy” 2001/5, s. 57–65; C. Sońta,

Sądu Najwyższego z 10.04.2013 r., IV KK 10/13, LEX nr 1504581, stwierdzono, iż: „Broń gazowa jest bronią palną zarówno w rozumieniu art. 263 § 2 k.k., jak i art. 280 § 2 k.k. Nie można przyjąć, iż rozumienie pojęcia broni palnej na gruncie kodeksu karnego może być odmienne od tego, które zostało określone w ustawie z 1999 r. o broni i amunicji”³⁹. Wskazany problem interpretacyjny nie ograniczał się tylko do broni gazowej, ale dotyczył także zakresu pojęcia broni palnej w ogóle. R. Rejmianiak dostrzega, że do czasu wejścia w życie ustawy z 21.05.1999 r. o broni i amunicji⁴⁰ w prawie polskim brak było definicji treściowej pojęcia broni palnej. Ze względu na zainteresowania badawcze kryminalistyki to właśnie ta nauka stała się naturalnym środowiskiem, gdzie kształtowało się pojęcie broni palnej wystarczająco precyzyjne na potrzeby prawa karnego⁴¹. Autor ten zauważa ponadto, że ze względu na fakt, iż definicja treściowa „broni palnej” znalazła się w ustawie o broni i amunicji, zaś w Kodeksie karnym stypizowane zostały przestępstwa, w których broń palna stanowi znamię przedmiotowe, pojawił się problem ustalenia relacji ustawowej definicji legalnej do broni palnej jako znamienia czynu zabronionego. Problem ten komplikowało dodatkowo występowanie w Kodeksie karnym pojęcia broni palnej w dwóch rolach: jako przedmiotu czynności wykonawczej przestępstwa (art. 263 k.k.) oraz jako narzędzia przestępstwa (art. 159, art. 223 § 1, art. 280 § 2 k.k.)⁴².

W wyrokach Naczelnego Sądu Administracyjnego z 6.03.2014 r., II OSK 2407/12 i II OSK 2406/12, CBOSA, przyjęto, że: „Skoro ustawodawca w treści normy prawnej umieszcza obok siebie dwa pojęcia broni palnej (bojowej i myśliwskiej), to z zakazu wykładni synonimicznej wynikać tylko może, że tym różnym zwrotom nie można nadawać tego samego znaczenia”.

3. Broń pneumatyczna. Według art. 8 u.b.a. bronią pneumatyczną jest niebezpieczne dla życia lub zdrowia urządzenie, które w wyniku działania sprężonego gazu jest zdolne do

Broń palna – główne problemy wykładni przepisów kodeksu karnego, Prok. i Pr. 2004/5, s. 18–55; M. Tomaszewski, *Pojęcie broni palnej w prawie karnym*, Prok. i Pr. 2006/10, s. 95–102; Z. Jeleń, *Pojęcie broni palnej*, Prok. i Pr. 2002/5, s. 65–71; J. Kasprzak, W. Brywczyński, *Nielegalne...*, s. 43–44, 107–114; R. Rejmianiak, *Wyrabianie...*, s. 53–59; B. Bomanowski, *Wpływ dorobku polskiej kryminalistyki na ukształtowanie pojęcia broni palnej w ustawie o broni i amunicji. Analiza obecnego stanu prawnego i wnioski de lege ferenda* [w:] *II Dni Kryminalistyki Wydziału Prawa Uniwersytetu Rzeszowskiego. Materiały z konferencji*, red. M. Zelek, Rzeszów 2008, s. 49–80; P. Grzegorzczak, Z. Wardak, *Pojęcie broni palnej w prawie karnym*, Prok. i Pr. 2017/10, s. 85–98.

³⁹ W pierwszych latach obowiązywania ustawy o broni i amunicji kwestia ta nie była interpretowana w orzecznictwie jednolicie. Na przykład Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z 5.12.2001 r., II AKa 269/01, LEX nr 56684, podkreślił, że: „Sąd Apelacyjny nie uznaje za broń palną, znamienne dla zaostrzonej kwalifikacji prawnej niektórych (art. 159 i 280 § 2 k.k.) jednostek broni gazowej, sygnałowej, startowej, hukowej, rozmaitych straszaków, korkowców i innych zabawek. Nie są one bowiem niebezpieczne dla życia lub zdrowia (art. 7 ustawy z dnia 21 maja 1999 roku o broni i amunicji (Dz.U. Nr 53, poz. 549)). W sprawach o te przestępstwa nie powinno się bezkrytycznie przejmować regulacji art. 4 ust. 1 cyt. ustawy. O ile bowiem są one znamienne dla wyrabiania bądź obracania bronią, gwarantowanego blankietowymi normami art. 263 § 1–4 k.k., nie powinny być przenoszone na te przestępstwa, w których wina sprawcy nie zależy od regulacji prawa administracyjnego, jak cyt. ustawa. Ograniczony zakres działania tych regulacji ustawodawca wyraził stwierdzając w tymże art. 4 ust. 1, że «ilekroć w tej ustawie jest mowa o broni, należy przez to rozumieć (...)»”.

⁴⁰ Ustawa weszła w życie 20.03.2000 r.

⁴¹ R. Rejmianiak, *Pojęcie broni palnej*, Prok. i Pr. 2018/4, s. 79.

⁴² R. Rejmianiak, *Pojęcie...*, s. 79–80.

wystrzelenia pocisku z lufy lub elementu ją zastępującego i przez to zdolne do rażenia celu na odległość, a energia kinetyczna pocisku opuszczającego lufę lub element ją zastępujący przekracza 17 J. Zasadnicza różnica między bronią palną (niezależnie od jej rodzaju) a bronią pneumatyczną polega zatem na stronie konstrukcyjnej samej broni i mechanizmie wystrzelenia pocisku. W przypadku broni palnej następuje to w wyniku działania materiału miotającego, a w przypadku broni pneumatycznej w wyniku działania sprężonego gazu.

W wyroku Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z 23.11.2005 r., II AKa 290/05, LEX nr 171975, stwierdzono, że: „Pistolet pneumatyczny A 3000 – niestanowiący broni pneumatycznej w rozumieniu art. 4 ust. 2 i art. 8 ustawy o broni i amunicji – nie jest przedmiotem podobnie niebezpiecznym do broni palnej lub noża”.

- 4. Miotacze gazu obezwładniającego.** W ustawie o broni i amunicji nie wskazano, jakie cechy powinien mieć miotacz jako urządzenie, a także – o jaki rodzaj gazu obezwładniającego chodzi. Miotacze gazu obezwładniającego nie mogą być natomiast utożsamiane z ręcznymi miotaczami gazu obezwładniającego, o których jest mowa w art. 11 pkt 8 u.b.a.

W wyroku Sądu Najwyższego z 5.04.2001 r., IV KKN 579/00, LEX nr 51403, stwierdzono, że: „Zgodnie z art. 4 ust. 1 pkt 4 ustawy z 1999 r. o broni i amunicji «miotacz gazu obezwładniającego» jest «bronią», czego następstwem jest obowiązek posiadania zezwolenia stosownego organu policji. Prawnokarną konsekwencją braku posiadania takiego zezwolenia w odniesieniu do miotacza gazu obezwładniającego jest odpowiedzialność za wykroczenie przewidziana w art. 51 ust. 1 ustawy. Zagadnienie tej odpowiedzialności nabiera szczególnego znaczenia z uwagi na treść art. 11 pkt 6 ustawy [obecnie art. 11 pkt 8 u.b.a. – przyp. C.K.], który zwalnia od obowiązku posiadania zezwolenia m.in. «ręczne miotacze gazu obezwładniającego». Wynika stąd, że penalizacji podlega posiadanie bez wymaganego zezwolenia «miotaczy gazu obezwładniającego» innych niż wymienione w art. 11 pkt 6 ustawy [obecnie art. 11 pkt 8 u.b.a. – przyp. C.K.]. Zatem z punktu widzenia odpowiedzialności karnej zupełnie zasadniczego znaczenia nabiera prawidłowa ocena każdego konkretnego stanu faktycznego i wyraźne wskazanie, z jakim urządzeniem mamy do czynienia w danym wypadku. Dlatego też w każdym rozstrzygnięciu niezbędne jest zamieszczenie wyraźnej wypowiedzi organu orzekającego, czy zarzucony czyn był posiadaniem «miotacza gazu obezwładniającego» w rozumieniu ustawy o broni i amunicji, z czym łączył się obowiązek uzyskania stosownego zezwolenia, czy też zakwestionowane urządzenie miało cechy «ręcznego miotacza gazu obezwładniającego», czego następstwem byłaby dopuszczalność posiadania bez zezwolenia. Z uwagi na to, że penalizacją jest objęta wyłącznie pierwsza z ww. sytuacji, dla przyjęcia kwalifikacji z art. 51 ust. 1 ustawy opis czynu przypisanego musi precyzyjnie odpowiadać znamionom wykroczenia opisanego w ustawie”. Dalej Sąd Najwyższy przyjął, że: „Ciężar sformułowania pewnych kryteriów pomocnych przy dokonywaniu rozróżnienia między «ręcznymi miotaczami gazu obezwładniającego» i «miotaczami gazu